

Posion hyvinvointikertomus, vuosiraportti 2020

Hyvinvoinnin edistäminen on kuntalain perusteella kunnan perustehtävä. Kunnan on seurattava lain mukaan asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin tilaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Terveystieteilaki (12§:n 1 mom.) velvoittaa kuntia raporttoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustolle on valmisteltava valtuustokausittain laajempi hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoja asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmän kyvystä vastata näihin tarpeisiin. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Hyvinvointiin liittyvät tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet asetetaan kuntastrategian toimeenpanoasiakirjoissa, talous- ja toimintasuunnitelmissa sekä käyttösuunnitelmissa. Hyvinvointikertomus on olennainen osa kunnan strategiatyötä, toiminnan ja talouden suunnittelua, seuranta ja arviointia. Hyvinvointikertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Tavoitteena on, että hyvinvoinnin edistäminen huomioidaan kaikessa palvelutoiminnassa ja kehittämisessä.

Posion kuntastrategiassa (2018-2025) on asetettu painopistealueeksi asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvoinnin tavoitteiksi on asetettu yhdessä tekemisen lisääminen, suunnitelmallinen terveyden edistäminen ja puhtaan elinympäristön turvaaminen. Nämä kuntastrategiassa asetetut tavoitteet luovat pohjaa tulevaisuuden hyvinvointityön kehittämiselle.

Posiolla kunnan hyvinvointityön koordinoinnista vastaa hyvinvointipalvelualueen palvelujohtaja Marjo Paloniemi yhdessä poikkihallinnollisen ja säännöllisesti kokoontuvan hyvinvointi- ja turvallisuustyöryhmän kanssa. Hyvinvointi- ja turvallisuustyöryhmässä on mukana kunnan eri hallinnonalojen edustajia, luottamushenkilöitä sekä järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Posiolla hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen ymmärretään kaikkien kuntayhteisön toimijoiden yhteiseksi asiaksi.

Posion edellinen hyvinvointikertomus on luotu Kuntaliiton hallinnoiman sähköisen hyvinvointikertomuksen mallin mukaisesti. Posion laaja hyvinvointikertomus on luotu vuosille 2019-2021. Posiolla laaditaan parhaillaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa vuosille 2021-2025. Hyvinvointikertomus on jatkossa aluehallintoviraston suosituksen mukaisesti hyvinvointi ja turvallisuuskertomus ja samalla asiaa valmisteleva työryhmä nimeltään hyvinvoinnin ja turvallisuuden työryhmäksi. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa huomioidaan laajasti erilaiset hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät tekijät ja hyvinvoinnin ja turvallisuuden nähdään linkittyvän tiiviisti yhteen.

Tämä hyvinvoinnin vuosiraportti kuvaa kauden 2020 toteutumista. Raportin valmistelusta on vastannut hyvinvoinnin ja turvallisuuden työryhmä.

Sisällys

1.	Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....	3
1.1	Talous ja elinvoima kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä	5
1.2	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi	15
1.3	Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi.....	18
1.4	Työikäisten hyvinvointi	19
1.5	Ikäihmisten hyvinvointi.....	21
1.6	Kaikkien ikäryhmien hyvinvointi	23
2.	Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	26
	Laajan hyvinvointi ja terveyden edistämisen suunnitelman toteutuminen 2020.....	26
3.	Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset laajaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan vuosille 2021 -2025	39
4.	Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset	44
5.	Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat.....	44
7.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportin laatijat/ hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä 2021 - 2025	54
8.	Suunnitelman hyväksyminen	54

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2020

1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Posion kuntalaisten hyvinvointiin liittyvää indikaattoritietoa on saatavilla sähköisen hyvinvointikertomuksen perus- ja täydentävistä indikaattoreista sekä kunnan omista tilastoista ja kyselyistä. Sähköinen hyvinvointikertomus perustuu useisiin tietolähteisiin, joista yleisin on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä indikaattoripankki/tietopalvelu Sotkanet.fi.

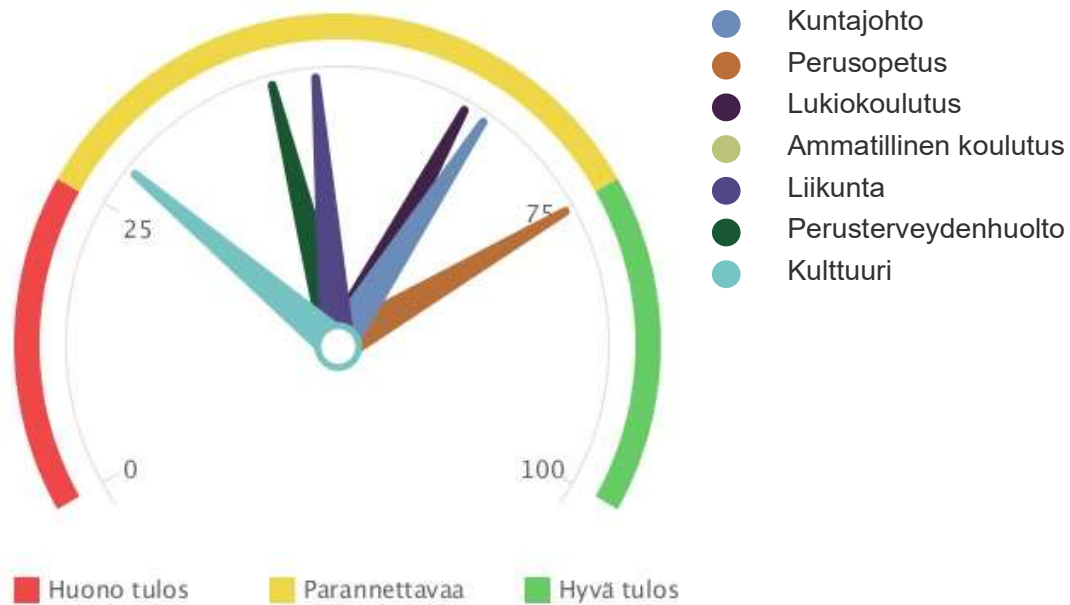
Posion indikaattoritietojen vertailukunniksi ja -alueiksi on valittu hyvinvointikertomukseen Kuusamo, Taivalkoski, Ranua, Salla, kunnat missä on 2000-5999 asukasta, Itä-Lapin seutukunta ja koko maa. Kyseiset alueet valittiin niiden alueellisen läheisyyden, olemassa olevan läheisen yhteistyön sekä yleisen vertailtavuuden perusteella. Tässä raportissa tarkastellaan pääosin vuoden 2020 indikaattori- ja tilastotietoja. Osasta sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritiedoista perustuu aikaisempiin vuosiin, sillä tietoja ei kerätä joka vuosi tai niitä ei ole vielä ehditty päivittää vuoden 2020 osalta sähköiseen järjestelmään.

Kuva 1. kuvaa terveydenedistämisen aktiivisuutta (TEA) eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEAvisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavalla tavalla. Kulttuuri tuli ensimmäistä kertaa mukaan TEAvisariin vuonna 2019.

Posion terveydenedistämisen aktiivisuus (54 pistettä vuonna 2020) on koko maan keskiarvoa (67 pistettä) alhaisempi. Terveyden edistämisen aktiivisuus on laskenut Posiolla vuodesta 2019 viidellä pisteellä. Kuntajohdon, perusopetuksen ja kulttuurin osalta edellinen mittaus on tehty vuonna 2019 eli taulukon luvut perustuvat vuoteen 2019. Kuntajohdon osalta pisteet ovat nousseet vuodesta 2017 vuoteen 2019 kahdellakymmenellä pisteellä. Lukiokoulutuksen osalta pisteet ovat sen sijaan laskeneet vuodesta 2018 vuoteen 2020 kolmellakymmenellä pisteellä. Liikunnan osalta pisteet ovat nousseet vuodesta 2018 vuoteen 2020 yhdeksällä pisteellä ja perusterveydenhuollon osalta pisteet ovat laskeneet vuodesta 2018 vuoteen 2020 kolmellatoista pisteellä. Kun terveydenedistämisen aktiivisuutta tarkastellaan Posion lukujen osalta suhteessa maan keskiarvoon, voidaan havaita Posion lukujen olevan eri sektoreiden osalta maan keskiarvoa matalampia. Tästä poikkeuksen tekee perusopetus, joka on yhdeksän pistettä maan keskiarvoa korkeampi.

Taulukko 1. Terveystiedon edistämisen aktiivisuus Posiolla vuonna 2020

Terveystiedon edistämisen aktiivisuus: Posio 2020

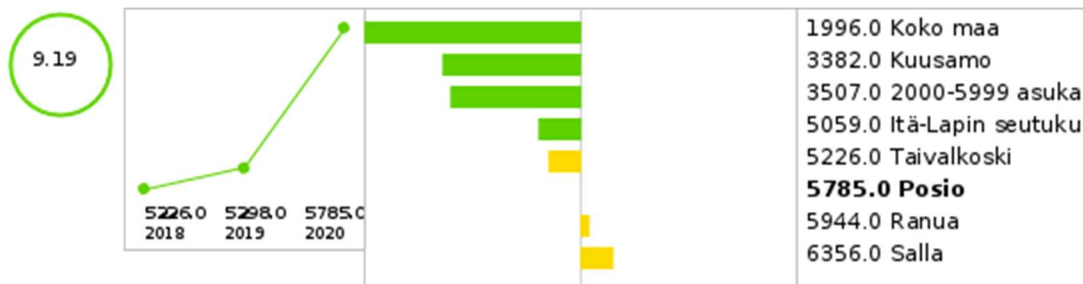
	Posio	Koko maa
Kaikki sektorit	54	67
Kuntajohto	64	78
Perusopetus	75	66
Lukiokoulutus	62	66
Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	48	72
Perusterveydenhuolto	44	63
Kulttuuri	29	59

1.1 Talous ja elinvoima kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä

TALOUS

Valtionosuuksia ovat laskennallisen järjestelmän mukaan määräytyvät sosiaali- ja terveystoimen valtionosuudet sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet sekä kuntien yleinen valtionosuus ja harkinnanvarainen rahoitusavustus.

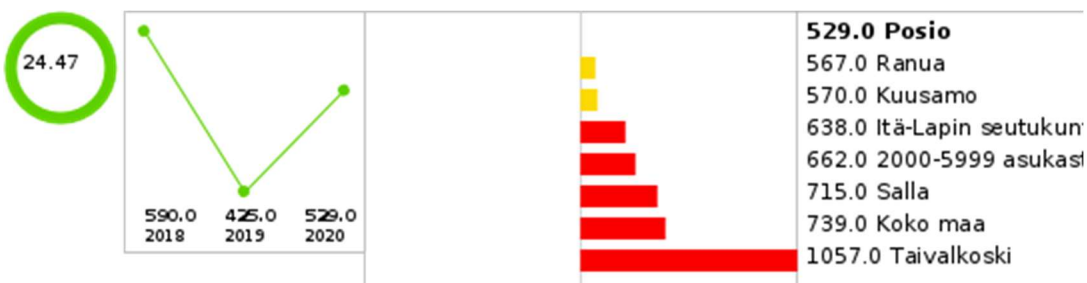
Taulukko 2. Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Posion kunnan valtionosuudet olivat 5785 euroa per asukas vuonna 2020. Valtionosuudet ovat suuremmat kuin Itä-Lapin seutukunnassa sekä 2000-5999 asukkaan kunnissa keskimäärin. Ranuan ja Sallan kunnan valtionosuudet olivat kuitenkin vuonna 2020 Posion kunnan valtionosuuksia korkeammat. Valtionosuudet ovat kasvaneet edellisiin vuosiin verrattuna ja lisäys vuodesta 2018 vuoteen 2020 on 559 euroa per asukas.

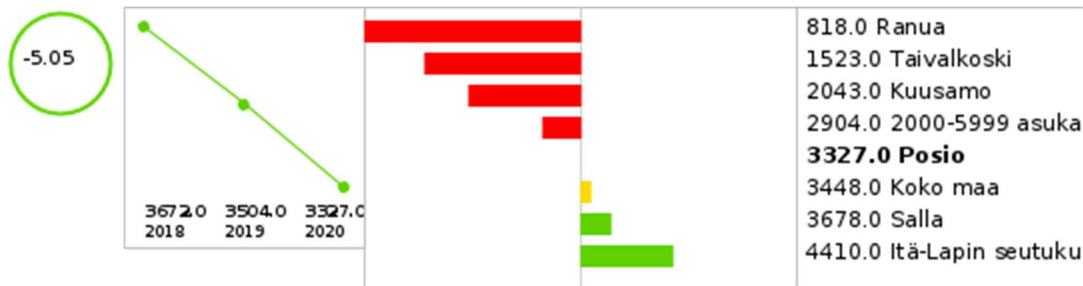
Valtionosuudet olivat vuonna 2020 64.7 % kunnan nettokustannuksista. Valtionosuuksien prosenttiosuus nettokustannuksista on huomattavasti koko maan kuntien keskiarvoa korkeampi (koko maan keskiarvo vuonna 2020: 32.4 %). Verrokkikunnista Taivalkoskella, Sallassa ja Ranualla valtionosuuksien prosenttiosuudet nettokustannuksista olivat Posion kuntaa korkeammat: Taivalkoskella vastaavat osuudet olivat 65 %, Ranualla 67.4 % ja Ranualla 70.3 %. Valtionosuuksien prosenttiosuudet nettokustannuksista nousivat hieman edellisvuodesta.

Taulukko 3. Vuosikate, euroa/asukas

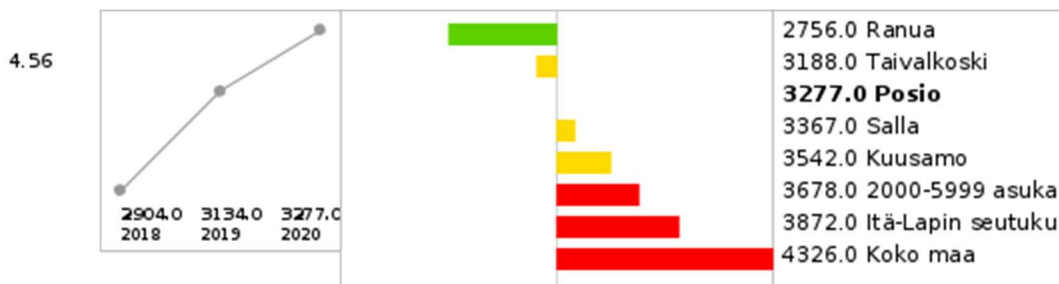
Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Posion vuosikate vuonna 2020 oli 529 euroa per asukas, joka on matalampi kuin verrokkikunnissa ja -alueilla. Vuosikate on laskenut Posiolla vuodesta 2018 vuoteen 2020 61 eurolla per asukas. Yksi syy vuosikatteen muutokseen on sote-palvelusopimuksen vuosihintaan vaikuttavana tekijänä yli 80-vuotiaiden huomattava määrän kasvu.

Taulukko 4. Lainakanta, euroa/asukas

Posion kunnan lainakanta euroa per asukas oli 3327 euroa vuoden 2020 lopussa. Lainakanta on laskenut merkittävästi vuodesta 2018 vuoteen 2020 (345 euroa per asukas). Vuosina 2017 -2020 ei ole nostettu uutta lainaa ja olemassa olevia lainoja lyhennettiin 783 800 €. Posion suhteellinen velkaantuneisuus on laskussa, ollen vuonna 2020 38.6 % (2018 48.7 %). Luku on korkeampi kuin verrokkikunnilla (lukuunottamatta Sallaa), Itä-Lapin seutukuntien keskimääräinen vastaava luku on 52.8 % ja koko maassa 59.9 %.

Taulukko 5. Verotulot, euroa/asukas

Posion kunnan verotulot vuonna 2020 olivat 3277 per asukas (vuonna 2019 3134 euroa per asukas). Vuoden 2020 verotuloindikaattorin mukaan verotulot ovat naapureihin verrattuna keskitasoa, Ranualla ja Taivalkoskella verotulot ovat matalammat ja Sallassa sekä Kuusamossa puolestaan korkeammat. Vastaavankokoisiin kuntiin verrattuna verotulot olivat vuonna 2020 hieman yli 400 euroa matalammat per asukas. Verotuloja kertyi vuonna 2019 122 000€ verohallinnon ennustetta enemmän. Vuoden 2020 verotulojen osalta näyttää alkukeväästä siltä, että koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi verotulokertymä laskee rajusti. Vuoden 2020 verotulojen osalta verotulokertymä toteutui talousarvion mukaisesti.

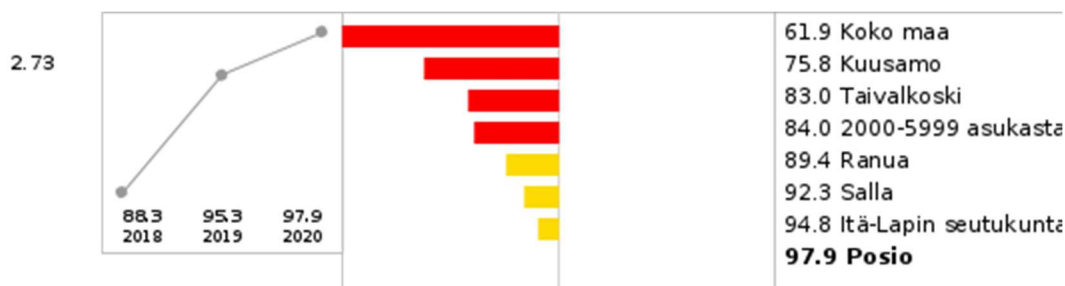
Posion kunnan merkittävimpiä investointeja olivat Riisitunturiin johtavan tien kunnostustyö yhdessä Metsähallituksen kanssa, Valmankodin B-siiven muutostyöt, uusien eläinlääkäritilojen rakentaminen Kotilamminhallin tiloihin, koulun asuntolan kunnostus- ja muutostyöt, lukion liikuntasalin katto remontti sekä muut kunnan kiinteistöjen peruseräparannustyöt. Lisäksi toteutettiin myös pesäpallo kentän sorastus, rakennettiin uusi kuntosali, uusittiin päiväkodin aita ja koulun P-alueella olevan koululaisten saattoalue.

VÄESTÖ

Posiolla oli vuoden 2020 lopussa 3117 asukasta. Asukasmäärä väheni vuodesta 2019 66 asukkaalla ja vuodesta 2018 vuoteen 2020 asukasluku on vähentynyt 120 asukkaalla. Vakinaisten asukkaiden määrä vähenee vuosittain ja väestöennusteen mukaan vuonna 2030 Posiolla on 2512 asukasta.

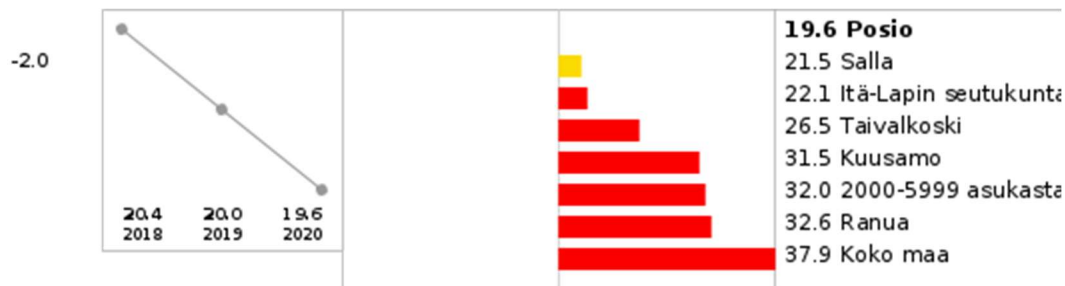
Posion väestörakenne on koko maata iäkkäämpää: Vuonna 2020 yli 65-vuotiaiden osuus oli 41,1 % väestöstä. Alle 15-vuotiaiden osuus oli 9.1 % väestöstä, 16-74 vuotiaiden osuuden ollessa 73.8 % väestöstä. Nuorten ja työikäisten suhteelliset osuudet ovat koko maan lukuja alhaisemmat.

Taulukko 6. Huoltosuhde, demografinen

Posion huoltosuhteluku oli vuonna 2020 97.9 ja vuonna 2019 95.3. Luvut ovat korkeat verrattuna naapurikuntiin ja koko maan keskiarvoon, joka oli vuonna 2020 61.9. Posion korkeaa lukua selittää ikäihmisten suhteellisen iso osuus koko kunnan väestöstä.

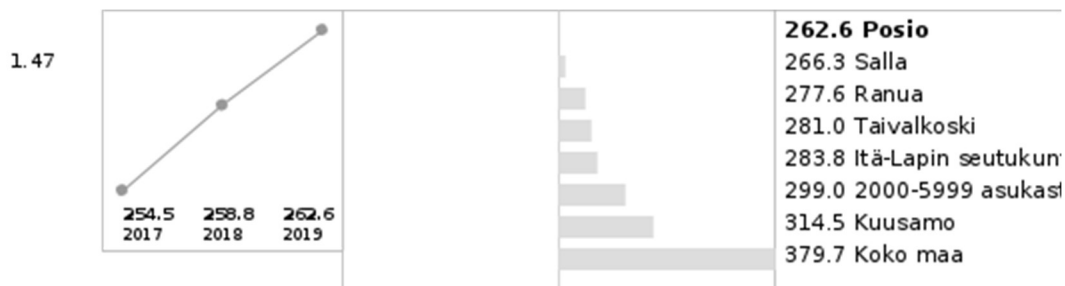
Taulukko 7. Lapsiperheet, % perheistä

Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä oli vuonna 2020 19.6 %. Lapsiperheiden osuus on laskenut viime vuosien aikana ja tilanne on ollut samansuuntainen myös vertailukunnissa ja -alueilla.

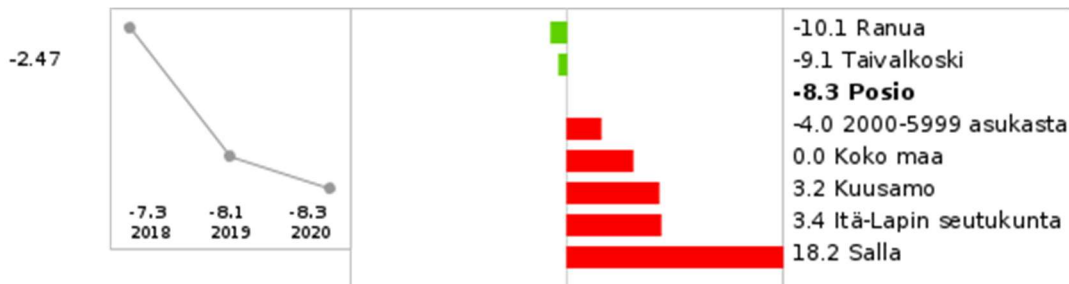
Yksinhuoltajaperheitä kaikista perheistä oli vuonna 2020 24.6 % ja vastaava luku oli vuonna 2018 21.7 %. Koko maan keskiarvo oli vuonna 2020 23.3 % ja esimerkiksi naapurikunta Ranualla yksinhuoltajaperheitä oli vuonna 2020 14.8 %. Yksinhuoltajaperheiden määrä on vaihdellut Posiolla viimeisen vuosikymmenen aikana 14.6 prosentista lähes 24.6 prosenttiin. Yhden hengen asutokuntien määrä on ollut viime vuosina kasvussa ja vuonna 2020 yhden hengen asutokuntia kaikista asutokunnista oli Posiolla 41.5 %. Luvut ovat lähellä verrokkikuntien lukuja sekä saman suuruusluokan kuntien keskiarvoa. Tästä poikkeuksen tekee kuitenkin Salla, jossa yhden hengen asutokuntia oli vuonna 2020 jopa 47.1 %.

Taulukko 8. Koulutustasomittain

Posion työikäisten koulutustasossa ei ole tapahtunut suuria muutoksia, keskimääräisesti posiolainen 20 vuotta täyttänyt työikäinen on opiskellut noin 2.6 vuotta. Korkeasti koulutettujen määrä on vähäinen verrattuna esimerkiksi Kuusamon, Taivalkosken ja koko maan arvoihin. Kuusamossa työikäiset ovat opiskelleet keskimäärin 3.1 vuotta ja Taivalkoskella 2.8 vuotta. Koko maan vastaava luku on 3.8 vuotta.

Taulukko 9. Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Nettomuutto saadaan vähentämällä alueella muuttaneista (tulomuuttajat) alueelta pois muuttaneet (lähtömuuttajat). Posion nettomuuttoluvut ovat olleet viime vuosina negatiiviset, eli kuntaan muuttaneiden määrä on pienempi kuin kunnasta pois muuttaneiden määrä, tilanne on heikentynyt vuodesta 2018, jolloin nettomuutto oli -7.3/ 1000 asukasta. Vuonna 2019 vastaava luku oli puolestaan -8.1 ja vuonna 2020 -8.3. Verrokkikunnista Ranualla ja Taivalkoskella tilanne on Posiota huonompi (Ranua -10.1 ja Taivalkoski -9.1 vuonna 2020), mutta muissa verrokkikunnissa ja -alueilla tilanne on Posiota parempi.

Posion kunnan tonttivaranto on riittävä lähitulevaisuutta ajatellen. Jakkarasaassa on omakotitaloille 18 kunnan tonttia vapaana ja lisäksi alueella on yksityisten omistamia tontteja n. 15 kappaletta. Jakkarasaaren kunnan omistamia tontteja voi vuokrata tai ostaa omaksi. Keskustan asemakaava-alueella on omakotitaloasumisen soveltuvia vapaita tontteja n.120-130 kappaletta. Kesämökkejä rakennetaan vuosittain lisää ja vuoden 2020 lopussa mökkejä oli kunnan alueella noin 2700. Kirintövaarassa lomarakentamiseen soveltuvia tontteja on kunnalla vapaana runsaasti (n.60 kappaletta), joista n. 20 on rakennetulla alueella. Kunnan palveluiden käyttäjämäärä lisääntyy loma-aikaan kun vapaa-ajan asukkaat saapuvat kesämökeilleen. Posio on Lapin läänin vesistörikkain kunta koska Posiolla on pinta-alaansa nähden paljon järviä ja laadukkaita tontteja ja näitä hyödyntämällä on tavoitteena tehdä kunnasta houkutteleva asuinkunta väestölle ja suosittu mökkikunta vapaa-ajan asukkaille.

Ikääntyvien ja uusien asukkaiden asunnot ovat tulevaisuudessa haaste. Uuden asuntokannan rakentaminen on vaikeaa taloudellisten riskien takia. Uuden asunnon arvo laskee heti kun

rakennuksen saa valmiiksi. Lisäksi voi olla vaikeuksia saada takauksia esim. yrittäjille uuden asuntokannan rakentamiselle. Kunta ei voi sitoutua uuden asuntokannan rakentamiselle siinä määrin mitä tarvetta tulee, eivätkä yrittäjät uskalla ottaa taloudellista riskiä rakentamiseen. Uudet muuttajat kuitenkin muuttavat mieluummin uuteen kuin vanhaan rakennukseen.

ELINVOIMA

Posiolla oli joulukuussa 2020 205 työtöntä työnhakijaa, jolloin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,8 %. Avoimien työpaikkojen määrä oli joulukuussa 2020 15 kappaletta, kun vuotta aikaisemmin avoimia työpaikkoja oli puolestaan 12 kappaletta. Vuoden 2019 joulukuussa työttömänä oli 204 henkilöä ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,1 %. Posion työttömyysluvut ovat verrattain korkeat. Työllisten osuus väestöstä oli Posiolla vuonna 2019 31 %, joka on pienempi kuin verrokkikunnissa- ja alueilla. Taivalkoskella työllisten osuus väestöstä oli vuonna 2019 34.4 % ja Kuusamossa 38.7 %, koko maan vastaavan osuuden ollessa 43 %.

Taulukko 10. Kunnan yleinen pienituloisuusaste

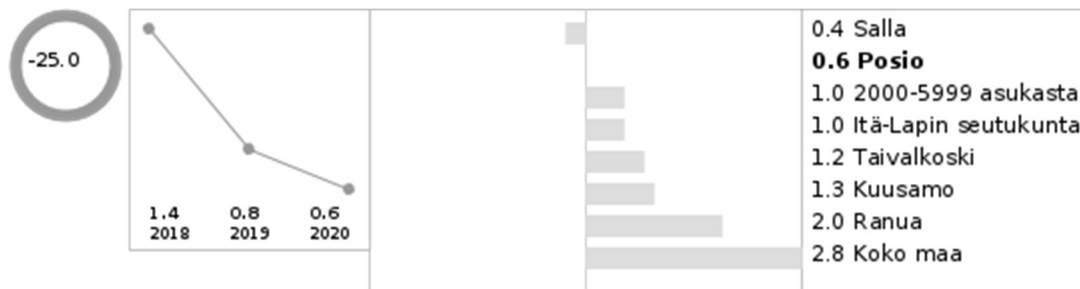
Posion kunnan pienituloisuusaste on korkea, vuonna 2019 pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus kaikista kunnassa asuvista henkilöistä oli 17.5% (2017 19.3 %). Koko maan yleinen pienituloisuusaste oli vuonna 2019 13.4 % ja esimerkiksi Kuusamossa vastaava luku oli 14.1 % ja Ranualla 19.4%.

Taulukko 11. Lasten pienituloisuusaste

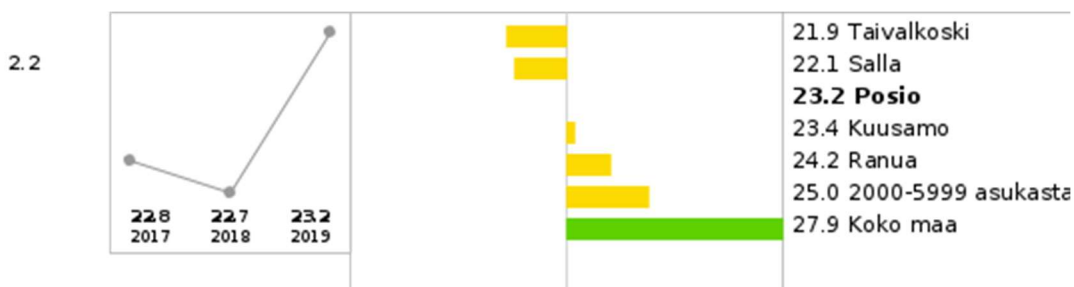
Lasten pienituloisuusaste on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden matala: vuonna 2019 13.2 % (vuonna 2018 17.5 %). Lasten pienituloisuusaste on pienentynyt vuodesta 2017 vuoteen 2019 merkittävästi. Lasten pienituloisuusaste koko maassa oli vuonna 2019 12.4 % ja Itä-Lapin seutukunnassa 14.2%.

Taulukko 12. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita 25-64 vuotiaita oli Posiolla vuonna 2020 0.6 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on laskenut viimeisten viiden vuoden aikana ja muutos vuodesta 2018 vuoteen 2020 oli 0.8 prosenttiyksikköä. Luku on matalampi kuin verrokkikunnissa (lukuun ottamatta Sallaa, jossa vastaava prosenttiosuus on 0.4), Itä-Lapin seutukunnassa ja koko maassa keskimäärin.

Taulukko 13. Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Gini-kerroin kuvaa kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen suhteellista eroa. Mitä suurempi gini-kerroin on, sitä epätasaisemmin tulot jakautuvat. Tuloihin lasketaan palkkatulot, yrittäjätulot, omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot. Suurimmat tekijät, jotka vaikuttavat gini-kertoimeen ovat työllisyys ja työttömyys. Suhteelliset tuloerot ovat Posiolla kasvaneet 0.5 prosenttiyksikköä vuodesta 2018 vuoteen 2019. Verrokkikuntiin verrattuna Posion gini-kerroin on pienempi kuin naapurikunnissa Kuusamossa ja Ranualla sekä vastaanvan kokoisissa kunnissa koko maassa.

Hyvinvointiin ja elinvoimaisuuteen liittyvä kehittämistyö

Seutukunnallinen hyvinvointityö

Posion kunta oli mukana vuosina 2012-2015 Arjen turvaa kunnissa -hankkeessa, jossa yhtenä tavoitteena oli hyvinvointi- ja turvallisuustyön resurssien käytön tehostaminen pilottikunnissa (Posio, Kemijärvi, Pelkosenniemi, Tornio ja Pudasjärvi). Posion kunta oli mukana myös "Maaseudun arjen palveluverkosto -hankkeessa" (2016-2018), joka oli jatkoa Arjen turvaa kunnissa -hankkeelle. Hankkeessa jatkettiin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen tähtävään toiminnan kehittämistyötä yhteistyössä alueen toimijoiden (kunta, järjestöt, yritykset) kesken.

Posion kunta tekee seutukunnallista yhteistyötä Itä-Lapin seutukunnan kuntien kesken kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi. Kunnalla on edustus Hyvinvointityöryhmässä ja Elinkeinotiimissä. Hyvinvointityöryhmän tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja elinvoimaa sekä osallistaa kuntalaisia ja etenkin nuoria vaikuttamaan niihin liittyvissä asioissa. Hyvinvointityöryhmään kuuluvat myös Posion kunnan, Lapin liiton edustajat ja järjestöjen edustajat. Elinkeinotiimin tehtävänä on edistää Itä-Lapin alueen toimijoiden välistä yhteistyötä, edistää ja kehittää alueen elinkeinoelämää sekä ideoida ja saada aikaan koko aluetta palvelevia kehittämis-, investointi- ja yritysryhmähankkeita.

Posion kunta on mukana Itä-Lapin kuntayhtymän High Five -hankkeessa vuosina 2019-2022. Hankkeen tavoitteena on itälappilaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisen avulla. Tavoitteena on olemassa olevien hyvien käytänteiden hyödyntäminen ja uusien käytänteiden kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, seutukunnallisen hyvinvointityön rakenteen kehittäminen Itä-Lappiin ja hyvinvointia edistävän työn tunnettavuuden lisääminen Itä-Lapin alueella. Hankkeessa luodaan alueen yhteinen osallisuuden toimintamalli, tehostetaan hyvinvointityön resurssien käyttöä sekä pilotoidaan kuntien, järjestöjen ja asukkaiden yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla tavoitellaan asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistumista.

Työllistäminen

Posion kunnassa käynnistettiin vuonna 2018 työllistämisen uudistamisen kokeilu, jonka tarkoituksena on edistää nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien ja vaikeasti työllistyvien nuorten ja aikuisten työmarkkinoille sijoittumista ja heidän työllistymisen mahdollistamista. Edellisten lisäksi Posion kunta on toteuttanut työhyvinvoinnin johtamisen kehittämishankkeen yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa.

Uudistamiskokeiluun sisältyi kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan toimen perustaminen. Samalla kunta vuokrasi ja kunnosti Hyvän mielen paikan (nyk. Posion Pirtti) tilat, jolloin mahdollisuudet kuntouttavan työtoiminnan tarjoamiseen/järjestämiseen paranivat selvästi. Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja on toiminut Posiolla 12.3.2018 lähtien. Työmarkkinatuen kuntamaksuosuus aleni huomattavasti vuoden 2019 aikana, jolloin vuoden alkuneljänneksellä maksuosuus oli yli 22000 € pienempi kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2020 ja 2021 luvut ovat olleet taas kasvussa. Viimeksi toukokuussa 2021 kunnan maksuosuus oli 13933,58 €. Suurimmaksi osaksi kasvavat luvut johtuvat koronapandemian aiheuttamista seurauksista, TE:n kautta aktivointisuunnitelmapalaveriin ohjattavien asiakkaiden vähentymisestä sekä listalla olevien työttömien huonosta terveydentilasta.

Aktivointisuunnitelman aikana tehdään asiakkaan tilanteesta palvelutarvearvio. Asiakkaan tarpeiden mukaan on tarjottu TE-palveluita (työkokeilu, työhönvalmennukset, ammatinvalintapsykologi, työvoimakoulutus, koulutuskokeilu ym.), kunnan palveluita (kuntouttava työtoiminta, sosiaalipalvelut) sekä Kelan palveluita (Kelan ammatillinen kuntoutus, kuntoutusselvitykset ym.). Reilu puolet aktivointisuunnitelmapalaveriin osallistuneista on ohjattu kuntouttavaan työtoimintaan. Muut on ohjattu TE-palveluihin, Kelan kuntoutukseen, terveydentilan selvityksiin tai kunnan palkkatukityöhön.

Työllistämisen uudistamiskokeiluun liittyi myös Nuorten työpajatoiminnan eriyttäminen yli 29 vuotiaiden työpajatoiminnasta toiminnallisesti ja kirjanpidollisesti. Tämä on toteutunut suunnitellusti. Vuonna 2019 uudistamiskokeilua jatkettiin vuosille 2020-2021. Kuntouttava työtoiminta siirtyy sote-uudistuksen myötä 1.1.2023 Lapin hyvinvointialueelle.

Elinkeinojen kehittämistyö

Elinkeinojen kehittämisen lähtökohta on, että matkailun kehittäminen toimisi ns. veturitoimialana, joka vetää kasvuun mukaan myös muita toimialoja. Näin erityisesti palvelujen, elintarvikealkutuotannon ja kaupan aloilla. Matkailun kasvu tuo mukanaan työpaikkoja, uusia yrittäjyyshmahdollisuuksia, erilaisia alihankintatarpeita toisilta yrittäjiltä, kasvua elintarvikealkutuotannon tuotteille sekä niiden jatkojalostukselle ja kasvua päivittäistavara- että käsityötuotteiden (matkamuistot) kauppaan.

Posion matkailun pääsesonki on tällä hetkellä kesä ja mökkiläiset, mutta huomioiden Lapin matkailun kehityksen viimeisen 10 vuoden aikana, eniten kehittämismahdollisuuksia Posiolla tarjoaa talvisesonki ja varsinkin kansainväliset matkailijat koronatilanteen helpotuttua. Lapin matkailun kasvu ei ole vielä käytännössä realisoitunut Posiolla. Kesäsesongin kehittäminen lisää posiolaisten yrittäjien mahdollisuuksia saada vielä enemmän hyötyä kuntaan tulevista mökkiläisistä.

Kehittämistoimenpiteitä erityisesti ovat tunnettuus (brändi), saavutettavuus ja löydettävyyys fyysisesti ja sähköisesti, yrittäjien osaamisen kehittäminen liiketoiminnan, sähköisen markkinoinnin ja myynnin, turvallisuuden sekä asiakaspalvelun saroilla.

Hyvinvointijohtamisen malli ja palvelujen kehittäminen

Kuntaorganisaation hyvinvointijohtamisen malli Posion kuntaan –hankkeessa 2016-2018 rakennettiin yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa hyvinvointijohtamisen malli, jolla tuetaan ja edistetään kokonaisvaltaista hyvinvointia työssä. Malli antaa esimiehille yhteiset raamit hyvinvoinnin johtamiseen sekä käytännön työkaluja, joilla hyvinvointia edistetään jokapäiväisessä työssä kannustinelementtejä käyttäen. Malli rakennettiin henkilöstölähtöisesti, mikä tarkoitti henkilöstön vahvaa osallistumista kehittämisprosessiin. Esimiesvalmennus toteutettiin 2019-2021 yhteistyössä REDUn kanssa tavoitteena vahvistaa esimiestyön osaamista mm. henkilöstö- ja talousjohtamisen näkökulmasta.

Posion kunta on mukana tulevaisuuden sotekeskus hankkeessa kehittämässä muun muassa lasten, nuorten ja perheiden palveluita perhekeskustoimintamallia ja sähköistä perhekeskusta käynnistäen Posiolle, mielenterveys- ja päihdepalveluiden verkostossa ja -työpajoissa, ikäihmisten palveluita kehittämässä ikäihmisten palveluverkostossa ja työpajoissa ja yleisestikin sähköisten palveluiden käyttöön ottamista edistämässä, tästä esimerkkinä ”huoli nappi”, virtu-pisteen käytön laajentaminen ja oma olo- sähköisen palvelun käyttöönotto.

Posion kunnassa oli vuonna 2020 käynnissä seuraavat työllisyyteen ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät hankkeet:

- **Asettautumispalveluhanke Keminmaalle, Kemijärvelle ja Posiolle (ESR, 8/2020-1/2020)**
  - Hankkeen tuloksena saadaan hankekunnille omat toimintakonseptit, jotka avaavat asettautumispalveluiden prosessin alkaen kunnan potentiaaliselle muuttajalle kohdennetusta viestinnästä, jatkuen ensimmäiseen hankekuntaan kohdistuvaan kontaktiin (esim. internetin kautta), varsinaiseen muuttoon sekä asettautumiseen paikkakunnalle. Asettautumispalvelujen toimintakonsepteja voivat hyödyntää jatkossa myös hankkeen ulkopuoliset kunnat.
- **High Five -yhteistyöllä hyvinvointia Itä-Lappiin (ESR, 9/2019-3/2022)**
  - Hankkeen tavoitteena on itälappilaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisen avulla. Tavoitteena on olemassa olevien hyvien käytänteiden hyödyntäminen ja uusien käytänteiden kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, seutukunnallisen hyvinvointityön rakenteen kehittäminen Itä-Lappiin ja hyvinvointia edistävän työn tunnettavuuden lisääminen Itä-Lapin alueella.
  - Hankkeessa luodaan alueen yhteinen osallisuuden toimintamalli, tehostetaan hyvinvointityön resurssien käyttöä sekä pilotoidaan kuntien, järjestöjen ja asukkaiden yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla tavoitellaan asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistumista.
- **Kestävä maaseutu 2020-2020 (Maa- ja metsätalousministeriö, 1/2020-12/2020)**
  - Kehittämishankkeessa on tavoitteena yhdessä kuntalaisten kanssa määritellä uudelleen termit elinvoima ja hyvinvointi. Hankkeessa ollaan kiinnostuneita erityisesti em. käsitteiden määrittelystä maaseudulla ja kunnissa, joissa väki vähenee ja vanhenee, ns. supistuvilla alueilla.
  - Hankkeen tavoitteena on löytää eri puolilta Suomea kuntia, joissa lähdetään asukkaita ja eri toimijatahoja laajasti osallistaen selvittämään, mitä on hyvinvointi ja tähän kytkeytyvän elinvoiman uudelleen määrittely vähenevän ja ikääntyvän väestön maaseutualueilla. Yhteistyöllä pyritään myös kehittämään eri sektoreiden ja toimijoiden välistä kumppanuustyötä ja tukemaan kuntien lakisääteistä osallisuustyötä.
- **Mahdollisuuksien Pohjoinen – JobBoost Koillis-Suomi (ESR, 9/2020-4/2023)**
  - Hankkeessa haetaan laaja-alaisesti ratkaisuja Koillismaan työmarkkinoiden kohtaantohaasteiden ratkaisemiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen. Hankkeen toimilla edistetään työnhakijoiden tavoitettavuutta ja ohjautumista työhön, koulutukseen sekä muihin palveluihin. Hankkeen päätoteuttaja on Kuusamon ja Taivalkosken kehittämissyhtiö Naturpolis. Mukana hankkeessa ovat Pudasjärven ja Posion kunnat.
  - Hankkeen päätavoitteet ovat tehostaa työnhakijoiden ohjautumista oikea-aikaisesti alueen palveluihin ja työpaikkoihin huomioiden erityisryhmien (kuten nuoret ja maahanmuuttajat) erityistarpeet, vastata yritysten ja työnhakijoiden osaamisen kehittämistarpeisiin ja vastata kohtaantohaasteisiin ja parantaa yritysten osaavan työvoiman saatavuutta.
- **Posion koulun harrastamisen Suomen mallin pilottihanke (Opetushallitus, pilottihanke vuonna 2020 ja varsinainen hanke toteutettiin 1/2021-6/2021)**

- Opetus- ja kulttuuriministeriön suunnitteleman Suomen mallin tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Tavoitteena on juurruttaa malli pysyväksi toimintatavaksi kunnissa. Posion koulun n. viisi kuukautta kestävässä harrastamisen Suomen mallin pilottihankkeessa järjestetään koululaisten kyselyssä toivomia harrastuksia kerhoissa koulupäivien jälkeen. Koululaisille järjestetään liikunnan lisäksi kerhoja mm. valokuvauksesta, pelisuunnittelusta ja mopon korjauksesta.
- **VALPAS 2 (ESR, 1/2020-12/2022)**
  - Hankkeessa kehitetään sektorirajat ylittävää matalan kynnyksen toimintaa yhdessä Kittilän ja Posion kuntien, Ylivieskan ja Raahen kaupunkien sekä Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien kanssa Nuorten Ystävien valmennuspajamallia soveltaen. Hankkeen kohderyhmänä ovat työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat pohjoissuomalaiset nuoret ja nuoret aikuiset (15-40 vuotiaat), jotka ovat vaikeimmassa työmarkkina-asemassa ja vaarassa tipahtaa palvelujen ulkopuolelle.
  - VALPAS 2 kehittää käytännönläheisiä monialaisia palvelupolkuja matalan kynnyksen toimintaan palveluja käyttävien asiakkaiden tarpeista käsin ja toiminta räätälöidään kumppanikuntiin sopiviksi.
- **Virkkuset – Vapaan sivistystyön opintoseteliavustus työllistymis- ja työmahdollisuuksien vahvistamiseen 2020 (Opetushallitus)**
  - Hankkeen tavoitteena on järjestää alueen työttömille ja työttömyysuhan alla oleville koulutusta, joiden avulla ko. kohderyhmän on mahdollisuus päivittää työelämässä tarvittavia perustietoja ja -taitoja, motivoida aktiiviseen kansalaisuuteen ja oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen.
  - Hanketta koordinoi Tornion kansalaisopisto ja siinä ovat mukana Kemijärven kansalaisopisto, Meän Opisto ja Posion kansalaisopisto.
- **Virtuaali-Posio (Koillismaan Leader/ Euroopan maaseuturahasto, 9/2018-8/2020)**
  - Hankkeessa rakennetaan virtuaalipolku Posion kulttuurihistoriaan -mobiiliopas. Posion virtuaalipolulla esitellään paikallista rakennusperintöä ja luontokohteita, kyläympäristöjä, yhteisöjä, tarinoita, tapahtumia ja henkilöitä.

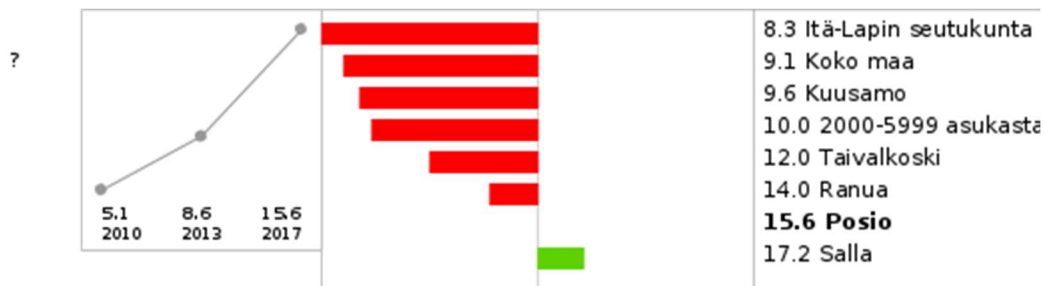
TALOUS JA ELINVOIMA OSUUDEN YHTEENVETO:

- *Valtionosuudet (per asukas) olivat kasvussa ja valtionosuudet % nettokustannuksista olivat laskussa (tilanne vuonna 2020)*
- *Vuosikate (per/asukas) on kasvanut vuodesta 2019, mutta laskenut vuodesta 2018*
- *Verotulot nousivat vuodesta 2019 vuoteen 2020 (143 eur/asukas)*
- *Lainakanta on laskussa (tilanne vuonna 2020)*
- *Asukkaiden määrä vähenee vuosittain ja vuoden 2020 lopussa asukasmäärä oli 3117. Vuoden 2030 väestöennusteen mukaan Posion asukasluku on 2512*
- *Posion tonttitilanne on hyvä omakotitalojen ja vapaa-ajan asuntojen osalta*
- *Posion huoltosuhdeluku on verrattain korkea ja se on kasvussa. Tämä selittyy ikäihmisten suhteellisen korkealla osuudella. Lapsiperheiden määrä on laskussa (vuoden 2020 tilanne)*
- *Posion työikäisten koulutustasossa ei ole tapahtunut suuria muutoksia, korkeasti koulutettujen määrä on vähäinen verrattuna naapurikuntiin*

1.2 Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi

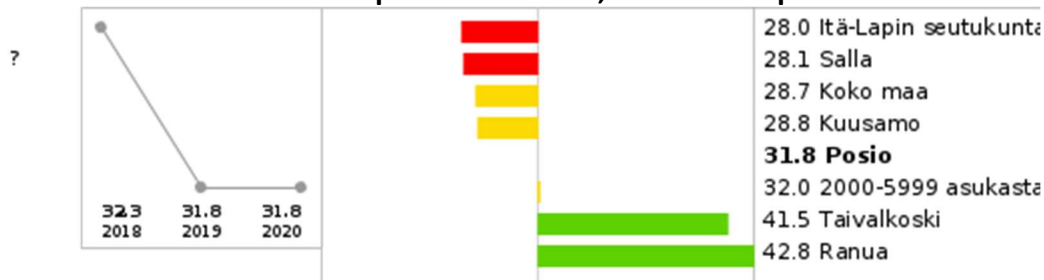
Posiolla lapsiperheiden on hyvä asua ja elää. Pitkittynyt koronatilanne näkyy kuitenkin perheiden jaksamisessa. Monet perheet asuvat sivukylillä, tukiverkosta ei välttämättä ole Posiolla ja lasten kuljettaminen harrastuksiin koulupäivän jälkeen ei ole mahdollista. Koronan vaikutukset näkyvät perheissä myös työttömyytenä sekä uupumuksena.

Taulukko 14. Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

8. ja 9. luokkalaiset nuoret vastaavat Kouluterveyskyselyyn joka toinen vuosi. Posiolaisilla nuorilla on Kouluterveyskyselyn mukaan hyvin ystäviä, joiden kanssa he voivat puhua luottamuksellisista asioista. Kuitenkin 15.6 % nuorista koki vuonna 2017, ettei heillä ollut yhtään ystävää. Edellisessä kyselyssä (vuonna 2013) vastaava luku oli 8.6 %, joten muutos on merkittävä. Luku on korkea myös verrattuna muihin kuntiin (lukuunottamatta Sallaa): Ranualla 5.1 % koki, että heillä ei ole yhtään ystävää, vastaavan luvun ollessa Taivalkoskella 8 %. Vuonna 2019 kyselyn tuloksia ei ole käytettävissä liian pienen vastausmäärän vuoksi.

Taulukko 15. Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Lapsiperheistä, joissa on vähintään yksi alle 18-vuotias, asuu ahtaasti 31.8. % vuoden 2020 tilastojen mukaan. Osuus on yhtä suuri kuin edellisenä vuonna ja sen laskenut 0.5 prosenttiyksikköä vuodesta 2018. Koko maassa ahtaasti asuvia lapsiasuntokuntia oli vuonna 2020 28.7 % ja Itä-Lapin seutukunnan vastaava luku oli 28 %. Taivalkosken (41.5 %) ja Ranuan (42.8 %) luvut ovat muita verrokkialueita korkeammat.

Taulukko 16. Lasten päivähoidossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä

Päivähoidossa olevien 3-5vuotiaiden %-määrä vastaavan ikäisestä väestöstä oli vuonna 2019 75.6%. Päiväkoti on 44 paikkainen ja vuonna 2020 Posion päiväkodissa ja Ryhmiksessä oli yhteensä 85 0-6-vuotiasta lasta. Näistä päivähoidossa oli 68 lasta, Ryhmiksessä 3 ja koulun aamu- ja iltapäivätoiminnassa 14 lasta. 0-6 -vuotiaita oli Posiolla vuonna 2020 yhteensä 97, eli varhaiskasvatus tavoitti hyvin posiolaiset lapset.

Myös vuorohoidon tarve on lisääntynyt. Posion päiväkotia on avoinna 24/7 tällä hetkellä. Esikouluun siirtyi syksyllä 2019 24 lasta ja syksyllä 2020 18 lasta. Syksyllä 2020 Ilta- ja aamupäiväkerho toiminnassa on myös paljon pieniä koululaisia, joka on tarkoittanut niin päiväkodilla kuin koululla lisähenkilökunnan resurssointia. Syksyllä 2020 aukaisiin uudestaan ryhmäperhepäiväkoti Ryhmis vastaamaan muun muassa varhaiskasvatuslain muutokseen, jonka mukaan yli 3-vuotiaita lapsia per kasvatusvastuullinen aikuinen voi olla 7 lasta per aikuinen aiemman 8 lapsen sijaan. Ryhmässä voi siis uuden lain mukaan olla korkeintaan 21 lasta laskennallisesti. Tämän johdosta lisähenkilökunnalle oli tarvetta. Yhteistyö koulun, sosiaalityön ja vapaa-aikatoimen kanssa on ollut tiivistä myös päivähoidon lasten osalta.

Taulukko 17. Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) perusopetuksessa, pistemäärä

Taulukon 17. indikaattori kuvaa terveydenedistämisen aktiivisuutta kunnan alueella sijaitsevilla peruskouluilla. Posion pisteluku (75) oli vuonna 2019 vertailukuntia ja -alueita korkeampi, eli terveydenedistämisen aktiivisuus on kunnan peruskouluissa keskimääräistä korkeampaa. Posion pisteluku on kuitenkin laskenut yhdellä pisteellä vuodesta 2017 vuoteen 2019 ja kahdeksalla pisteellä vuodesta 2015.

Taulukko 18. Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Lastenneuvolakäyntien suhteellinen osuus oli Posiolla vuonna 2020 verrokkikuntia ja -alueita korkeampi: käyntejä oli 3504 per 1000 0-7 -vuotiasta lasta kohden. Luku on kasvanut merkittävästi vuodesta 2019, jolloin käyntejä oli 2447 per 1000 0-7-vuotiasta. Käyntien määrän kasvuun on vaikuttanut terveystarpeiden ja huolien runsas määrä, joka on aiheuttanut tarvetta kontrollikäynneille. Lisäksi on huomattava, että neuvolaikäisten lasten määrä on Posiolla pieni ja neuvolapalveluiden saatavuus on hyvä. Lapsiperheet ovat tottuneet käyttämään palveluita paljon.

Lasten määrä on Posiolla pieni suhteessa muuhun väestöön. Ikäryhmät ovat pieniä, ja lapsista ja nuorista iso osa asuu sivukylillä, jossa ei ole saman ikäisiä leikki- ja kasvukavereita. Välimatkat ovat pitkiä, ja harrastusten pariin voi olla lapsilla ja nuorilla vaikeaa päästä. Sivukylillä on lapsia vähän, joten jokaiselle kylälle on haasteellista järjestää toimintaa. Tämä puolestaan johtaa siihen, että harrastukset ja esimerkiksi erilaiset kerhot ovat kuntakeskuksessa. Lasten näkökulman huomioiminen on Posiolla tärkeää kaikessa suunnittelussa. Kunnan elinvoiman näkökulmasta lasten, nuorten ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden ja olosuhteiden kehittäminen houkuttelevaksi on tärkeä asia.

Ylipainopisia lapsia oli Posiolla 8. ja 9. luokan oppilaista vuonna 2017 jopa 20 prosenttia. Luku on korkeampi kuin Taivalkoskella, Ranualla ja Kuusamossa. Koko maassa vastaava osuus oli kyseisenä vuonna 16.9 prosenttia. Luvut perustuvat kouluterveyskyselyyn ja tuoreempia tilastoja ei ole saatavilla.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET OSUUDEN YHTEENVETO:

- Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuus on yhtä suuri kuin edellisenä vuonna, mutta se on laskenut vuodesta 2018.
- Lasten määrä on pysynyt varhaiskasvatuksessa samalla tasolla kuin vuonna 2018. Posion kunta on mukana 2-vuotisessa esiopetuspilottissa, jossa esiopetuksen ovat aloittaneet syyslukukaudella myös 5-vuotiaat lapset. Vuonna 2020 on käynnistetty uudelleen ryhmäperhepäivähoito varhaiskasvatuksen lisääntyneen lapsimäärän, erityisesti pienten lasten määrän kasvaessa.
- Yhteistyö koulun, sosiaalityön ja vapaa-aikatoimen kanssa on ollut tiivistä myös päivähoidon lasten osalta.
- Terveystiedon aktiivisuus on Posion peruskouluissa verrattain korkea
- Neuvolakäyntien suhteellinen määrä on kasvanut runsaasti ja se on verrokkikuntia ja alueita korkeampi.

1.3 Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi

Taulukko 19. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 16-24 -vuotiaita posiolaisia nuoria oli vuonna 2017 2 % väestöstä. Vuosilta 2018, 2019 ja 2020 ei ole lukuja saatavilla. Vuoden 2017 luku on suurempi kuin vertailualueilla (lukuunottamatta Ranuan kuntaa, jossa vastaava luku 3.3). Koko maan keskiarvo on 1.2 %.

Nuorten sosiaalinen kanssakäyminen on ohentunut ja kaverisuhteiden ylläpito hankaloitunut. Lisäksi nuoret näkevät vähemmän ns. turvallisia ja tärkeitä aikuisia, kuten isovanhempia, joka on osaltaan lisännyt yksinäisyyden tunnetta ja ahdistuneisuutta. Poikkeusajat ovat kuormittaneet myös vanhempia, joiden voimavarat ovat koetuksella. Vanhemmilla ei ole tällöin riittävästi voimavaroja tukea ja kannustaa lapsiaan, kuten aiemmin. Nämä ilmiöt vaikuttavat koulunkäyntiin ja opiskeluun, ystävyys- ja kaverisuhteisiin ja näiden suhteiden syntymiseen sekä harrastuksiin.

Nuorten työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on noussut viimeisten vuosien aikana, mutta suunta on ollut alaspäin vuoden 2012 tasosta (2,8 %) sekä vuoden 2014 tasosta (3,1 %). Vuoden 2020 lukuja ei ole saatavilla. Yhtenä lukuun vaikuttavana tekijänä on kyseisen ikäluokan pieni osuus Posiolla. Näin ollen pienetkin muutokset vaikuttavat dramaattisemmin kuin paikkakunnilla, missä 16-24-vuotiaita on enemmän.

Nuorisotyöttömyyttä on pyritty vähentämään nuorten työpajatoiminnalla sekä työllistämisen uudistamisen kokeilulla ja muilla työllistymistoimenpiteillä. Posiolla on toiminut vuodesta 2012 lähtien etsivä nuorisotyöntekijä, jonka tehtävänä on nuorten syrjäytymisen ehkäisy.

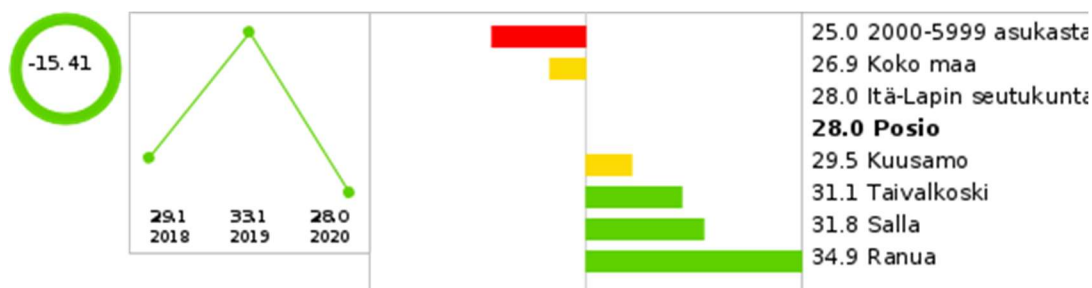
Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olleita 18-20 -vuotiaita vuoden aikana oli Posiolla 14.7 % väestöstä, vuonna 2020. Luku on noussut yli kolme prosenttiyksikköä vuodesta 2019 ja lähes kahdeksan prosenttiyksikköä vuodesta 2016. Luku on huomattavasti korkeampi kuin verrokkikunnissa- ja alueilla. Esimerkiksi Kuusamossa vastaava osuus on 4.5 prosenttiyksikköä ja koko maassa 5.1 prosenttiyksikköä.

NUORET JA NUORET AIKUISET OSUUDEN YHTEENVETO:

- *Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 16-24 -vuotiaita on enemmän kuin vertailukunnissa- ja alueilla (lukuun ottamatta Ranuan kuntaa). Posiolla on suhteessa muuhun väestöön vähän 16-24 vuotiaita nuoria, koska Posiolla on toisen asteen oppilaitoksista vain lukio. Ammatilliseen koulutukseen ja korkeakouluihin on lähdeittävä nuorena pois Posiolta. Posiolla on suhteellisesti pieni määrä kyseistä ikäryhmää, jotka kärsivät mtt –tai päihde ongelmista, jolloin prosenttiosuudet näyttävät suurina.*
- *Nuorten työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on laskussa*
- *Nuorisotyöttömyyttä on pyritty vähentämään viime vuosina erilaisilla työllistymistoimenpiteillä, kuten nuorten työpajatoiminnalla ja kuntouttavalla työtoiminnalla*

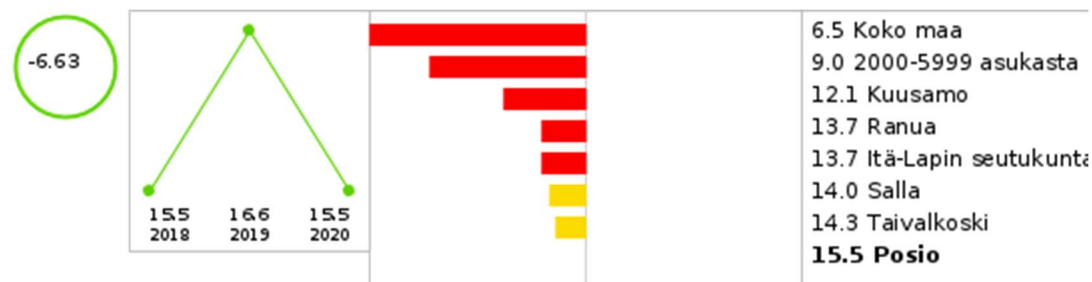
1.4 Työikäisten hyvinvointi

Taulukko 20. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 – 64-vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 – 64 -vuotiaiden osuus on Posiolla laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2020. Vuonna 2020 mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneita oli 25-64 vuotiaista/1000 vastaavan ikäistä kohden 28 % ja vastaava luku oli vuonna 2019 33.1 %. Vuonna 2018 luku oli puolestaan lähellä vuoden 2020 lukua (29.1 %). Posion luku on vuoden 2020 osalta matalampi kuin verrokkikunnissa, mutta korkeampi kuin saman kokoluokan kunnissa sekä koko maan keskiarvoon verrattuna.

Taulukko 21. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 – 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavia työikäisiä oli vuonna 2020 enemmän kuin koko maassa: 15.5 % vastaavan ikäisestä väestöstä, koko maan vastaavan luvun ollessa 6.5 %. Osuus on kuitenkin Posiolla pienentynyt 1.1 prosenttiyksiköllä vuoden aikana ja on samalla tasolla kuin vuonna 2018. Posion luku on edelleen korkea verrattuna verrokkikuntiin ja -alueisiin.

Taulukko 22. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntien määrä 15-49 -vuotiailla on vähentynyt suhteellisesti tarkasteltuna vuodesta 2018 vuoteen 2019. Lääkärikäyntejä oli vuonna 2019 1859/1000 vastaavan ikäistä asukasta. Luku on Posiolla verrokkikuntia- ja alueita korkeampi lukuun ottamatta Taivalkoskea, jossa käyntejä on suhteellisesti tarkasteltuna hieman enemmän.

Taulukko 23. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntien suhteellinen määrä on Posiolla laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2019, niin 15-49 -vuotiaiden kuin myös 50-64 -vuotiaidenkin osalta. Lääkärikäyntien suhteelliset määrät ovat korkeammat kuin verrokkikunnissa ja -alueilla, lukuun ottamatta Taivalkoskea. Koko maan keskiarvo on yli puolet alhaisempi kuin Posiolla. Tilannetta selittää se, että Posiolla lääkäriin pääsee nopeasti ja hoidon tarpeen arviota pyritään tekemään käypähoitosuosituksen mukaan, jolloin osa asiakkaista saa hoidettua asiat hoitajan vastaanotolla.

TYÖIKÄISET YHTEENVETO:

- *Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden työikäisten määrä on Posiolla laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2020 ja luku on verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa.*
- *Työkyvyttömyyseläkettä saavia on Posiolla verrattain paljon, ja osuus on vuoden 2020 osalta yhtä suuri kuin vuonna 2018. Osuus oli vuonna 2019 edellä mainittuja vuosia korkeampi. Määrä on verrokkikuntiin nähden suurin.*

1.5 Ikäihmisten hyvinvointi

Taulukko 24. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on Posiolla laskenut hieman vuodesta 2019 vuoteen 2020 ja se on verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa.

Taulukko 25. Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Posion väestö on ikääntyvää. Täyttä kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on Posiolla korkea ja suhteellinen osuus on viime vuosina pienentynyt, ollen vuonna 2020 2.6% vastaavan ikäisestä väestöstä.

Taulukko 26. Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Säännöllisesti kotihoidon piirissä oli vuonna 2018 20,1 % 75 vuotta täyttäneistä posiolaisista ja osuus on lähes sama vuonna 2016 (20 %). Osuus oli vuonna 2017 lehdellä mainittuja vuosia reilut pari prosenttiyksikköä korkeampi. Osuudet ovat Posion osalta suuremmat kuin verrokkikunnissa ja -alueilla. Koko maan vastaava luku on kotihoidon osalta 11 % ja Itä-Lapin seutukunnassa 14,3 %.

Vanhuspolitiikan tavoitteena on edistää ikääntyvien itsenäistä selviytymistä sekä heidän hyvinvointiansa. Tavoitteena on kotiin vietävillä palveluilla ja kotikuntoutuksella tukea ikäihmisten kotona asumista ja selviytymistä niin, että vuonna 2015 yli 75-vuotiaista asukkaista 88 % asuu kotona ja tehostetun palveluasumisen piirissä 12 %. Uuden vanhuslain mukaan laitoshoidossa saa olla vain 1 % yli 75-vuotiaista. Yli 75-vuotiaista posiolaisista on kotihoidon piirissä 27,9 %. Kotisairaanhoidon asiakkaita on 8,3 % ja kotipalvelun asiakkaita 19,9 % (huom. vuoden 2021 sotkanet tilasto).

Omaishoitosopimuksia on tällä hetkellä Posiolla 79 kappaletta. Pääsääntöisesti omaishoitajat ovat ikäihmisiä hoitavia lapsia tai puolisoita. Mukana on myös kolme lapsiperheen omaishoitosopimusta sekä neljä kehitysvammaista koskevaa omaishoitosopimusta, hoitajana toimii yleensä ikääntynyt vanhempi.

Posiolla kotona asuville ikäihmisille tarjotaan ympärivuorokautista palvelua (yöpartiotoiminta taajama-alueella). Kotiin tarjottavat palvelut edesauttavat ikäihmisiä asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään, jolloin tarve pitkäaikaiselle laitoshoidolle vähenee. Kotiin tuotaviin palveluihin kuuluvat kotihoito, kotisairaanhoido sekä tukipalvelut, joihin kuuluvat ateriat ja turvapuhelinpalvelut. Lisäksi toimintaan kuuluu kuntotuttava päivätoiminta sekä kotikuntoutus. Posiolla on mielenterveys- ja päihdekuntoutujille tukiasunto.

Kotihoito voi olla säännöllistä tai tilapäistä. Kotihoidon palvelu on säännöllistä silloin, kun asiakas saa palvelua vähintään kerran viikossa. Säännöllisen kotihoidon edellytyksenä on, että asiakkaalle on laadittu palvelu- ja hoitosuunnitelma, mistä käy ilmi asiakkaan toimintakyky, hoidon ja palvelun tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi sekä tarvittavat hoito-ohjeet.

Tilapäisellä kotihoidolla tarkoitetaan palvelua, jota toteutetaan harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai kotihoidon käyntejä on vain muutama. Asiakkaalle suunnitellaan yksilöllinen hoito- ja kuntoutumissuunnitelma RAI- arvioinnin pohjalta. Asiakkaan vointia sekä kuntoutumisen toteutumista seurataan sekä arvioidaan päivittäisen kirjaamisen avulla, viikoittain reittipalaverissa ja kuukausittain ns. isossa tiimipalaverissa sekä vähintään puolivuositaisilla RAI- arvioinneilla. Omaiset otetaan mukaan hoitosuunnitelmien laadintaan, jolloin yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen on helpompaa. Hoitoneuvotteluissa sovitaan hoitolinjat, jotka osaltaan ohjaavat henkilökunnan toimintaa. Kuntoutumista edistävän hoitotyön tavoitteena on asiakkaiden elämänlaadun ja itsenäisyyden asteen ylläpitäminen, toimintakyvyn heikkenemisen, akuuttitilanteiden (esim. kaatuminen, masennus) ja komplikaatioiden ennaltaehkäisy.

Posiolla sairastetaan runsaasti muistisairauksia. Tilastoa mitataan Alzheimerin tautiin määrittyneiden reseptilääkkeiden määrällä. Yli 65 -vuotiaita muistisairaita on Posiolla valitun indikaattorin mukaan vuonna 2020 2,3 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on 0,7 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2019. Taivalkoskella ja Sallassa muistisairaita on hieman enemmän (Salla 2,5 % ja Taivalkoski 3,2 %), kun taas Ranuan (0,8 %), Kuusamon (1,7 %) ja Kemijärven (0,7 %) muistisairaiden osuus yli 65 vuotiaasta väestöstä on Posiota alhaisempi. Koko maassa vastaa luku on 2 prosenttia.

Omaishoitajien ja hoidettavien määrä on lisääntynyt kunnassa huomattavasti. Omaishoidontuen määrärahaa on lisätty vuosina 2019 - 2021. Omaishoitajien määrä kasvaa vuosittain, tällä hetkellä 79 omaishoitajaa, vuoden 2019 keskiarvo 91 sopimuksen tehnyttä omaishoitajaa.

Posion ikärakenteesta ja kehityksestä johtuen asumispalvelujen kysyntä ylittää tämän hetken tarjonnan. Ikäihmisten kotona selviämistä on tärkeää tukea eri keinoin, kuten kotiin vietävillä palveluilla ja kotikuntoutuksella. Sosiaali- ja terveyspalvelut kunnalle tuottava Coronaria on kehittänyt kotihoidon palveluita niin, että koulutetuilla työntekijöillä on mahdollisuus keskittyä hoitotyöhön. Tulevaisuudessa etäpalvelut mahdollistavat lähipalvelujen tarjoamisen myös pitkien etäisyyksien päässä asuville kuntalaisille.

IKÄIHMISET YHTEENVETO:

- Posion väestö on ikääntyvää, ikäihmisten suhteellinen osuus kasvaa vuosi vuodelta ja on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden korkea.
- Posiolla on suhteellisen paljon ikäihmisiä säännöllisen kotihoidon piirissä, suhteellinen osuus on kasvussa ja huomattavasti korkeampi kuin vertailukunnissa- ja alueilla.
- Posiolla on runsaasti muistisairauksia, mielenterveyssairauksia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja sepelvaltimosairauksia. Ikäihmisten korkea määrä selittää osin Posion korkeita sairastavuuslukuja.
- Posiolla sairastetaan muistisairauksia enemmän kuin vertailukunnissa- ja alueilla.

1.6 Kaikkien ikäryhmien hyvinvointi

Sairastavuusindeksillä mitataan väestön terveyttä verrattuna koko maan väestön keskiarvoon. Koko maan keskiarvona käytetään lukua 100.

Taulukko 27. Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Posiolla sairastetaan enemmän kuin vertailualueilla. Esimerkiksi Kuusamossa luku vuonna 2017 oli 124.3 ja Taivalkoskella 133.3 ja vastaava luku oli Posiolla vuonna 2017 146.1. Korkeaa lukua selittää osaksi väestön ikääntyminen. Posiolla on runsaasti muistisairauksia, mielenterveyssairauksia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja sepelvaltimotautia sairastavia. Sairastavuusindeksin lisäksi ikäihmisten määrä on korkea suhteessa Posion kunnan väestöön: 65 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2020 oli 41.2%

Taulukko 28. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Posion äänestysvilkkaus on alhaisempi kuin vertailukunnissa ja keskimäärin koko maassa. Vuoden 2021 kuntavaaleissa ääntään käytti 52.6 % posiolaisista, vastaavan luvun ollessa koko maan osalta 55.1 %. Vertailukunnista korkein äänestysprosentti oli Taivalkoskella (59.6 %). Äänestysaktiivisuus on laskenut Posiolla edellisistä kuntavaaleista yhdellä prosenttiyksiköllä ja vuoden 2012 kuntavaaleihin verrattuna lähes 10 prosenttiyksiköllä.

Taulukko 29. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulneiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten vuosittainen määrä tuhatta asukasta kohden viimeisen kymmenen vuoden aikana on vaihdellut runsaasti. Vuonna 2020 osuus oli 4.2 per 1000 asukasta ja vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 6.3. Vertailukuntiin ja -alueisiin nähden luku on lähellä keskitasoa.

Taulukko 30. Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien suhteellinen määrä on laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2020. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntejä oli vuonna 2020 1534 per 1000 asukasta ja vastaava luku oli vuonna 2019 1720 ja vuoden 2018 osalta 1826. Verrokkikuntiin nähden luku on alhainen, naapurikunnista vain Kuusamossa suhteellinen osuus oli lääkärikäyntien osalta matalampi. Koko maan vastaavaan osuuteen nähden luku on kuitenkin korkea.

KAIKKI IKÄRYHMÄT YHTEENVETO

- *Posiolla sairastetaan enemmän kuin vertailualueilla, osittain tämä selittynee ikäihmisten suhteellisen suurella osuudella.*
- *Posion äänestysvilkkaus on alhaisempi kuin vertailukunnissa ja keskimäärin koko maassa. Äänestysaktiivisuus on laskussa.*
- *Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä on lähellä maan keskitasoa.*
- *Posiolaiset käyttävät lääkäripalveluja enemmän kuin suomalaiset keskimäärin. Lääkäripalvelujen käyttö on naapurikuntiin verrattuna alhainen, lukuunottamatta Kuusamoa, jossa lääkäripalvelujen suhteellinen käyttö on Posiota hieman vähäisempää.*

2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Laajan hyvinvointi ja terveyden edistämisen suunnitelman toteutuminen 2020

1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT/ TOTEUTUMINEN	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Jokaisella lapsella on vähintään yksi harrastus	-Kartoitetaan lasten kiinnostus harrastuksiin (kyselyt koululla)	-Koulu ja nuorisotila Apaja	-Toteutettu kaksi kyselyä liittyen Harrastusten Suomen malliin	-Nuorisotoimi on toteuttanut kyselyt peruskoululaisille
	-Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen	Järjestöt, seurakunta ja kunta	-Käynnistetyt harrastustoiminnot: Keväällä 2021 aloitti neljä 4H-kerhoa. Runsaan tarjonnan vuoksi kerhotoiminta kutistui kahteen kerhoon kevään aikana	-Harrastustoiminnan Suomen mallissa toteutettu kattava kattaus eri kerhoja, keväällä 2021, toiminta jatkuu syksyllä 2021 ja rahoitus on olemassa lukuvuodelle 2021-2022 -4H ei päässyt mukaan HSM-kerhotoimintaan pilottivaiheessa. Syksyllä 2021 HSM-kerhoksi tarjottu 4 aihe/ikäryhmää, hyväksytty ja käynnistetään yksi (1-2lk kerho)
	-Käynnistetään uusia harrastusmahdollisuuksia	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	-Käynnistetyt harrastustoiminnot	-Kerhotoiminta ajoitettu koulupäivän yhteyteen -Lisäksi urheiluseura Posion Pyrintö on palkannut vuoden 2021 alusta 50% seurakehittäjän, jonka myötä myös urheiluseuran toiminta on laajentunut ja lisääntynyt) -4H-kerhot ovat toimineet vuosia heti koulupäivän jälkeen
Nuorten syrjäytymisen ehkäisy	-Opinto-ohjaus peruskoulussa ja lukiossa, yhteistyö etsivän nuorisotyön-tekijän kanssa. Jokaiselle tulee löytyä paikka opintojen jälkeen	-Koulu ja etsivä nuorisotyö	-Kuinka moni saa opiskelupaikan →vuonna 2021 kaikki opiskelijat saaneet opiskelupaikan	-4H tukee nuorten ammatinvalintaa, tarjoamalla peruskoululle yritys-/oppilaitosvierailuja metsäalan yrityksiin/oppilaitoksiin. Vuonna 2020 ei toteutunut Koronan vuoksi, 2021 toteutetaan
	-Järjestetään kohdennettuja teematapahtumia nuorille: esim. uimahallireissut, ratsastustallireissut, peliviikonloput,	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	Toteutetut teematapahtumat: -Nuorille tarjottu leiritoimintaa luonnossa/ oman kunnan alueella sekä retkiä (sekä Apaja että 4H)	-Retkiä vuonna 2019 uimahalliin, ratsastustallille ja peliviikonloppu Apajassa. Vuoden 2020 maaliskuusta lähtien ei yhtään järjestettyä retkeä -Korona rajoitti retkien toteuttamisen nuorisotilatoiminta Apajassa keväästä 2020 alkaen. Tarjotuille luontoleireille ei osallistujia

	laskettelureissut, pelireissut		-Retkiä toteutettu 2019-2020 (juuri ennen koronaa). Nuorisotilat toiminnassa.	-Pienempien lasten päiväleiritoimintaa toteutui 1vk vuosina 2019 ja 2020 (4H)
	-Vanhemmuuden tuki jatko-opintoihin hakeutumisen varmistamiseksi: vanhempainillat, koti-koulu - yhteistyö	-Koulu: Opinto-ohjaaja, koulukuraattori, ryhmänohjaaja, terveydenhoitaja, vanhemmat	-Yhteishakuvanhempainilta keväisin sekä jokaisen huoltajan kontaktointi vähintään kerran yhteishakua tehtäessä.	
Ennalta ehkäisevä perhetyö:	-Olemassa olevien toimintamuotojen esille tuominen ja kehittäminen, esim. matalan kynnyksen apua kotiin kun vauva syntynyt, kylämummu/-vaaritoiminta, lapsiperheiden kotipalvelu/lastenhoitoapu	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	Lapsiperheiden kotipalvelua on annettu kaikille palvelua pyytäneille (2021). Lisäksi valmisteilla on kirjallinen ohje/toimintamalli lapsiperheiden kotipalvelusta ja perhetyöstä Posiolle.	-Koululla ja päiväkodissa oli lukumummo-toimintaa ennen koronapandemiaa.
	-Hyvinvointia edistävien toimintojen koonti ja markkinointi	-Perhekeskus (kunta, coronaria ryhmittymä, järjestöt)	-Toteutunut/ ei toteutunut: -Kehittämis työ käynnissä yhteistyössä sote-hankkeen kanssa, toimintakäsikirja hyväksytty, sähköisen perhekeskuksen palvelu ehdotelma tehty.	-Sähköinen perhekeskus on ”työnalla”; perhekeskuskäsikirja hyväksytty, sähköisen perhekeskuksen ehdotus luonnoksena
	-Perheneuvolan roolin kehittäminen	-Kunta, neuvola	-Palautekysely asiakkaille -Palautekysely tehdään keväisin ja syksyisin (olemassa oleva toiminta) -henkilöstölle täydennyskoulutusta parisuhdeteemaan liittyen	-Perheneuvolan roolin kehittäminen käynnissä: toimintamallien ja työmenetelmien päivittäminen, -Suoritettu koulutus: Solmuja parisuhteessa parineuvonta

	-Yhdistysten aktivointi ja haastaminen mukaan (esim. kalastus-, metsästys ym. seurat)	-Yhdistykset	-Toteutunut/ ei-toteutunut: -Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa yhdistyksiä mukana. -Järjestötapaamiset eivät toteutuneet suunnitelman mukaisesti koronatilanteen vuoksi	-Tavoitteenä syyskauden 2020 aikana järjestää järjestötapaaminen koronatilanteen huomioon ottaen Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen, Koillisen kumppaneiden ja High Five hankkeen kanssa, vallitsevan koronatilanteen vuoksi yhdistystapaaminen ei toteutunut.
	-10-polku -toiminnan kehittäminen	-Kunta ja järjestöt	Toteutuneet tapahtumat: -Päiväkodilla toteutui, ei osallistujia. LaNu työryhmässä sovittu, että 1+ -polku jää ”lepäämään” Toteutui 4H, vuonna 2014 syntyneille syksyllä 2020	-10-polku luento tulossa syksyn aikana; aiheena uhmaikäinen lapsi
Päihitteettömyyden edistäminen kunnassa *Posion peruskoulu ja lukio ovat savuttomia ja päihitteettömiä alueita *Kunta ja sote-työpaikat ovat savuttomia ja päihitteettömiä	-Ehkäisevä päihdetyö: vaikutetaan päihitteitä koskevaan tietoon, asenteisiin ja oikeuksiin-> lisätään ohjausta ja neuvontaa, tietoisuutta, teemaviikko päihitteisiin liittyen. -Kohderyhminä eri ikäiset kuntalaiset -Koulu tekee yhteistyötä Raide Ry:n kanssa	-Perhe-neuvola ja mielen-terveys-toimisto, kunta ja kouluterveydenhuolto, Järjestöt -Perheneuvola ja mielenterveystoimisto, -Posion kunnan lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelma	-Laaja terveystarkastus 8-luokkalaisille, AUDIT, päihitteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi: toteutunut -Koululla toteutuneet päihitteisiin liittyvät tapahtumat yhteistyössä Raide ry:n kanssa / vuosi -Päihde -indikaattorit	

2.Työikäisten hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Lisätään opiskelumahdollisuuksia Posiolle	-Etäopiskelu-mahdollisuuksien parantaminen (mm. valokuitu, yhteydet)	-Toimintaympäristö-palvelut ja elinkeinopalvelut -Etelä-Posiolla Livonet osk saanut positiivisen rahoituspäätöksen valokuituverkon rakentamisesta, toteutus 2022 -Koulun ja kirjaston tilojen ja välineiden hyödyntäminen	-Toteutuneet koulutukset/ osallistujamäärät -Rakennetut, toimivat yhteydet; toteutuu etelä-Posiolla, yritystoimintaan -Kunnan tarjoamat välineet, tila omatoimiselle opiskelulle	-Kalatalouden perustutkinto alkanut vuonna 2020 -Hoiva-avustaja koulutus olisi käynnistynyt, ei saatu riittävästi avustajia - Kunnan tarjoamat välineet → koulun ICT välineitä ja tiloja kehitetään ja investoidaan niin, että niitä on myös muiden kunnan tahojen mahdollista hyödyntää -Digitutor- toiminnan suunnittelu käynnistynyt syksyllä 2020 -Kirjaston digitutor-hankkeeseen sisältyy mm. tablet-laitteiden hankinta kirjastoon asiakas- ja opastuskäyttöön -Digipalveluihin liittyvä hanke käynnistynyt
	Oppisopimuskoulutukset (mm. työntekijöiden osaamistarve kasvussa, osaajien rekrytointi haasteellista) ja niistä tiedottaminen	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet koulutukset: - varhaiskasvatuksessa 2 valmistunutta työntekijää -EA:oppisopimuskoulutukseen lähti 3 laitoshuoltaja-opiskelijaa alkuvuodesta 2020 -Laitoshuoltaja-tutkinnon on suorittanut 2 (heinä2021) ja molemmat siirtyivät ulkoistuksen myötä compass groupille 2020.	-Oppisopimuskoulutusta hyödynnetään, käynnissä oleva toiminta
	-Opiskelun taloudellisesta tuesta tiedottaminen	-TE-toimisto, työllisyyskoordinaattori	-Toteutuneet tiedotteet, tilaisuudet	-Ei aktiivisesti käynnissä
	-TE-toimiston ammatinvalinnan ohjausta myös Posiolle, esim. 1xkk	-TE-toimisto ja työllisyyskoordinaattori	-Toteutuneet ammatinvalinnan ohjaukset;ohjaus,hlö / vuosi	

			-TE toimistosta yhteenveto	
	-Kansalaisopiston opintojen hyödynnettävyys opintojen tunnistamisen/tunnustamisen kautta	-Kansalaisopiston rehtori	-Opintopisteelliset kurssit kpl / vuosi	- Posio oli mukana Osaamisperusteisuus vapaassa sivistystyössä-koulutuksissa. - Kansalaisopiston kurssikuvaukset kuvattu osaamisperusteisesti. -Työ opintopisteytyksen ja arvionikriteerien osalta jatkuu lukuvuodelle 21-22.
Tuetaan yrittäjyyden aloittamista	-Matalan kynnyksen yritysneuvonta- ja konsultointi omassa kunnassa yritystoimintaa suunnitteleville, toimiville yrittäjille ja yritysostotapauksissa.	-Elinkeinopalvelut	-Toteutuneet neuvonnat ja konsultoinnit / kpl/ vuosi	
	-Yritystietoutta-valmennus yhteistyössä kansalaisopiston kanssa. tavoitteena 1 ryhmä / vuosi.	-Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät/ 1 kpl/ vuosi, osallistujamäärä 4-9 hlö määrä /vuosi	-Yrittäjätietoutta-kurssi syksyllä 2019. Osallistujia kuusi.
	-Kevytyrittäjä-valmennus aktiivisesta itsensätyöllistämisestä kiinnostuneille TE-palveluiden kanssa. Yksi ryhmä / vuosi.	-Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät 1 kpl / vuosi, osallistujamäärä 5-6 hlö määrä /vuosi	
	-Aktiivinen tiedotus yrittäjyyden mahdollisuuksista Posiolla.	-Elinkeinopalvelut	-Tiedotteet ja tilaisuudet / 1 kpl/ vuosi, 6-8 osallistujamäärä	
Työntekijöiden työura jatkuu eläkeikään saakka	-Työmenetelmien kehittäminen (erityisesti pienten yritysten	-Työsuojelu, työterveyshuolto ja elinkeinotoimi	-Toteutuneet työterveyshuollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimi-	

(työturvallisuutta ja tapaturmien sekä työperäisten sairauksien ennalta-ehkäisemisen toimenpiteillä)	ja yksin työskentelevien) -		kuntiin osallistuminen -Eläkekustannusten kehitys -Työtapaturmien määrä eri toimialoilla	
	-Huolehditaan työturvallisuudesta (koulutus)	-Matkailuyhdistys järjestää tai koordinoi erilaisia koulutuksia yrittäjille mm. turvallisuus, työsuojelu (Kansalaisopisto)	-Toteutuneet koulutukset kpl , osallistujamäärä hlö	-Tulityökorttikoulutus syksyllä 2019. Osallistujia 18.
	-Toimivat työterveyspalvelut, matalan kynnyksen palvelut	-Coronaria, työterveys	-Asiakaspalautteet -Toteutuneet työterveyshuollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimikuntiin osallistuminen	
	-Henkiseen jaksamiseen kiinnitetään enemmän huomiota (puheeksi ottaminen, yhteinen keskustelu, vuorovaikutustaidot, esimies ja alaistaidot, restoratiivinen ote)	-Esimiehet, henkilöstövastaavat, työterveys, mielenterveyspalvelut	-Kaikille suunnattu koulutus/ info varhaisesta puuttumisesta/ puheeksi ottamisesta, työhyvinvointikyselyt -vk 45 puheeksiottamisen työkalut	-Jaksamisen haasteisiin MTT vastaa, eli on käynnissä -Kuntoutusjaksoille ohjataan -Työyhteisöselvittelyjä toteutetaan -Pulse- kyselyjä toteutetaan -Tarjotaan asiantuntija-apua
Työikäisten työ- ja toimintakyky säilyy läpi työuran	-Yksintyöskentelevien (esim. lomittajat, yrittäjät) työhyvinvoinnin tukeminen, keskustelufoorumi → noin kerran kk - kokoontuminen työhyvinvointia tukevan teeman äärelle (voit nousta esim. koulutustarpeet,	-Työterveyspalvelut	-Toteutuneet tilaisuudet ja osallistujat	

	työnohjaus- tarpeet)			
	-Liikunnan ohjausta lisätään työikäisille, uusia ideoita liikunnan ohjaukseen (tulossa kuntosali), ohjaustilaisuudet	-Liikuntapalvelut	-Toteutuneet ohjaustilaisuudet kpl –osallistuja ja kävijämäärä hlö /tilaisuus tai tapahtuma	-Posio liikkuu kampanja on käynnissä -Posio liikkuu pinnistelyhaaste käynnissä (molemmat toteutuneet)
	-Pidetään liikuntapaikat kunnossa	-Toimintaympäristö- palvelut	-Palautteet -Liikuntapaikkojen kunnostukseen ja ylläpitämiseen varatun määrärahan kehitys ja toteutuminen	-Uusi kuntosali avattiin kesäkuussa 2020 -Liikuntapaikkakatselmus on toteutettu syyskuussa 2020 -> tehdään korjaus ja kunnossapito suunnitelma ja aikataulua - Posio liikkuu- hyvinvointikampanja jatkuu, uusia tapahtumia ja toimintoja vuosittain
	-Lisätään ravinto- tietoutta (ohjaus ja neuvonta: esim. työpäivän aikainen ruokailu/ ravitsemus- terapeutin ohjaus, kokkikoulut: nuoret, yksinasuvat, opiskelevat, työssäkäyvät, perheet, miehet ym.	-Terveystietäjä, työterveyshoitaja, järjestöt (esim. martat järjestää)	-Toteutuneet tilaisuudet	- Syksyllä 2020 kokkikoulujen järjestäminen asuntolan nuorille, yksin asuville -Yhteistyössä marttojen kanssa Poijussa on toteutettu ruoanvalmistus opastusta -Hyvän mielen paikassa osana starttikurssia ravinto-ohjausta yhteistyössä Marttojen kanssa -4H järjestää kokki-kerhoja nuorille -Safka-sankarit- 4h järjestämä lapsille -Etsivä nuorisotyöntekijä valmistaa ruokaa yhdessä nuorten kanssa -Seurankunta järjestää kokkikerhoa 3-5 luokkalaisille -Ravitsemusterapeutin palveluita mahdollisuus käyttää etänä, palvelu on käytössä -Ravitsemus on keskeinen osa perhetyössä perheen arjen tukemisessa
Mielen hyvinvointi paranee	-Terveelliset työolosuhteet (ei kiusata työpaikalla, työyhteisön	-Esimiehet, työterveyshuolto ja työsuojelutoimikunnat ja ammattijärjestöt	-Toteutuneet hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvät tilaisuudet kpl	

	toiminta, onko työyhteisöä?), puheeksi ottamisen taitojen edistäminen , keskustelu-foorumit		-Osallistujamäärä hlö määrät	
	-Nukutaan riittävästi → unen merkitys työikäisen jaksamiseen ja terveyteen - luento	-Työterveyshuolto, kansalaisopisto, terveydenhoitaja	-Toteutuneet tilaisuudet kpl. -Toteutuneet luennot -Osallistuneet/ hlö määrä	
	-Masennuksen hoitaminen: mitä alakuloisuuden taustalla oikeasti on? → matalan kynnyksen palvelut, varhainen tuki ja apu (keskusteluapu), varhainen tunnistaminen, riskitilanteiden ja henkilöiden tunnistaminen	-MTT, terveystalvelut	-Toteutuneet matalan kynnyksen palvelut -Varhaisen tunnistamisen välineet	-
	-Info sähköisistä mielenterveyspalveluista (kootaan tiedot tahoista, jotka tarjoavat mm. sähköisesti keskusteluapua, ”oma-apu” kanavat kootaan ja tiedotetaan kuntalaisille	-MTT, terveystalvelut -ict resurssi ja tuki	-Toteutettu sähköinen palvelutarjotin	
	-Virtupisteen käytän opastaminen ja tehostaminen	-Kirjasto	-Kävijämäärä	-Käyttömäärät v. 2018: tilavarauksia 150, internet-käyttöä 1554 istuntoa v. 2019: tilavarauksia 110, internet-käyttöä 3561 istuntoa v. 2020: tilavarauksia 100, internet-käyttöä 3384 istuntoa -Lapin PosKen kanssa tehty keväällä 2021 suunnitelma Virtu-

				pisteen markkinointikampanjasta kuntalaisille -Kirjastovirkailija digitutor nimetty Virtu-pisteen yhteyshenkilöksi (kevät 2021)
	-Sosiaalisen kanssa-käymisen mahdollistavien toimintojen kehittäminen (porinapiirit myös työikäisille, ovet auki naapurille, jalkaudutaan sivukylille)	-Kansalaisopisto Kylien ”aktiiviset toimijat”	-Toteutuneet porinapiirit -Osallistujamäärät	Ei toteutunut.
Mielenterveys - ja päihde- palvelujen kehittäminen	-Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen.	-Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	-Asiakasmäärän kehitys mielenterveys- ja päihdepalveluissa -Työterveyshuollossa ja vastaanotoilla tunnistetut riskiasiakkaat	
	-Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja -kriiseissä -> -matalan kynnyksen palvelut -riittävä asiantuntija-apu	-Mielenterveys- ja perheneuvola, työterveyshuolto	-AUDIT, BDI, päihde- ja mielenterveyden hyvinvointi	

3.Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Arjen turvallisuus	-Ikäihmisten terveystarkastukset 65-68-vuodesta alkaen. Löydetään avun tarvisijat (etsivän työn ja varhaisen tunnistamisen toimintakulttuuri) . Coronaria, kunta, kuntalaiset	-Kunta, Coronaria, kuntalaiset	-Kävijät vs. asiakasmäärä -suunnitelmissa syksy 2020->siirtynyt koronatilanteen ja vuodelle 2021 koronarokotusten vuoksi. Tavoitteena käynnistää tarkastukset loppusyksystä vuonna 2021	- 65 vuotiaiden terveystapaamiset siirtyivät korona vuoksi kesältä 2020 syksylle, tavoite toteuttaa loppuvuodesta 2020: Toteutui, noin 30 henkilöä 90 kutsutusta kävi terveystarkastuksessa
	-Ennakoivat kotikäynnit	-Kunta, Coronaria	-Kävijät vs. asiakasmäärä -Käynnistynyt; toteutettu palveluohjaajan ja kotihoidon toimesta ikäihmisille, joilla ei ole palveluja käytössä tai eivät ole niiden piirissä. Jatkossa kotihoidon geronomi tekee ennakoivat kotikäynnit	-Ennakoivat kotikäynnit aloitettu syksyllä 2021
	-Apuväline-arvioinnit ja -hankinnat, kodin turvalaitteet (arviointi)	-Kunta, Coronaria, omaiset	-Toteutuneet asiakasmäärät	Jatkuvaa terveydenhuollon toimintaa, apuvälinelainaamo
	-Luennot (kotitapaturmien ehkäisy, ensiaputaidot, teemaviikko) ja muu informaation jakaminen ikääntymiseen liittyen, kodin turvallisuus tsekkaukset	-Kunta, Coronaria, yhdistykset	-Osallistujien määrä	Koronatilanteen vuoksi luentotilaisuuksia ja teemaviikkoja ei ole järjestetty. Etäluentojen määrä ei ole tiedossa.
	-Turvallisen ja ikäihmisen tarpeen mukaisen asumisen järjestäminen	-Kunta, Coronaria	-Asuntojonossa olevat asiakkaat, SAS	Asuntojonossa on ollut keskimäärin 10 -12 henkilöä. SAS työryhmä arvioi asumispalvelutarpeen. SAS työryhmä viikoittain

	-Palvelusetelin käyttöön ottaminen	-Yrittäjät, Coronaria, Kunta	-Käyttöön otettujen setelien määrä,	käytössä 1.9.2020 alkaen
Seniори-neuvola	-Toimintamallin kehittäminen	-Coronaria, järjestöt	-Toiminnan aloittaminen	Seniorineuvola toiminta ei ole käynnistynyt, 65 vuotta täyttäneiden terveystapaamiset ovat
	-Muistipotilaan polku	-Coronaria	-Osallistujamäärä	Toiminta käynnissä, asiakasmäärää ei ole saatavilla
	-Mt- ja päihdetyö	-Nuorten ystävät	-Osallistujamäärä	
	-Yhteistyö järjestöjen kanssa (järjestöjen ”palvelut tunnetuksi, palvelutarjotin” - >lappilaiset.fi kirjautuminen)	-Kaikki hallinnonalat, järjestöt ja yhdistykset	-Toteutuneet yhteistyöt: käynnissä	-Käynnissä (käynnistetty hyte-kierroksella. Yhdistysyhdyshenkilö valittu
	-Vertaisryhmä ja muu ryhmätoiminta	-Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet yhteistyöt	
Mielen hyvinvointi	-Kuntalaishuoneisto- toiminta, kerätään tietoa harrastustoiveista	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl	-Toteutuneet, jatkuvat syksyllä 2020/kevällä 2021
	-Yhteistyö järjestöjen ja kylätoimikuntien kanssa	-Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl -Tapahtumakalenteri	Koronatilanteen vuoksi tapaamiset ja tilaisuudet eivät ole toteutuneet
	-Kansalaisopiston kurssit	-Kansalaisopisto	-Toteutuneiden kurssien määrä/ osallistujat kurssi	- n. 100 kpl ikäihmisille soveltuvaa kurssia. - lukuvuonna 19-20 yli 60-vuotiaita 289 kpl.
	-Ikäihmisten osallisuuden lisääntyminen	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat, ensikertalaisten osallistujamäärät -Tapahtumakalenteri	Tilastotietoa ei ole saatavilla
	-Riittävien kuljetus- palveluiden tarjoaminen	-Kunta, Coronaria	-Kuljetusten ja asiakkaiden määrä	Sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu toiminut hyvin. Määriä ei ole tiedossa.
	-”Kummimummu ja -pappa” toiminnan käynnistäminen: järjestöt, yhdistykset, varhaiskasvatus, koulu.	-Järjestöt, varhaiskasvatus ja koulu	-Toteutuneet vierailut -Keskustelukerhot / sivukylä ja keskusta,	Korona tilanteen vuoksi koululla ja varhaiskasvatuksessa ulkopuolisten vierailut eivät ole toteutuneet

	-Keskustelu-kerhojen toteuttaminen: yhteistyön selvittäminen eri tahojen kanssa, toimintamallin laajentaminen			
Kotona asumisen turvaaminen ja toimintakyvyn ylläpito	-Laadukas ja riittävä kotihoito	-Kunta, Coronaria	-Kotona asuvien ikäihmisten määrä % ikäryhmittäin	
	-Kotikuntoutuksen kehittäminen (omaehtoinen liikkuminen)	-Kunta, Coronaria	-Uudet toimintamallit	-Kotihoidolla aloittanut oma fysioterapeutti kotikuntoutuksiin 2021.
	-Omaishoidon kehittäminen	-Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uudet toimintamallit	-Kiertävä perhehoitaja
	-Riittävän vuorotteluhoidon tarjoaminen	-Kunta, Coronaria	-Kaikki omaishoitajat saavat vapaansa -ei toteudu tarpeita vastaavasti. Liikkuva perhehoitaja – toimintamalli tukee omaishoitajien jaksamista	
	-Aktiivinen päivätoiminta	-Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uusien ryhmien määrä	-Ryhmiä joka päivä vuonna 2021
	-Liikkumisen ja kimpapakyytien kehittäminen. Turvataan asiointimahdollisuus ja sosiaalinen kanssakäyminen.	-Järjestöt, yhdistykset, kyläläiset, kunta, Coronaria	-Mahdolliset uudet kuljetusreitit /v Yhteistyössä järjestetyt kuljetukset kpl/kk /kylä -ei ole toteutunut	
Mielenterveys - ja päihdepalvelujen kehittäminen	-Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen. -Järjestöjen toimijoiden ja omaisten ”huolen puheeksi ottamisen” - koulutus	-Kotihoito, terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaanottotilanteessa, läheiset ja järjestöt -Nuorten ystävät, Coronaria, Kunta	-Toteutunut koulutus/ osallistujamäärä	Huolen puheeksi ottaminen- koulutus järjestettiin sähköisenä koulutuksena päihdeviikon aikana.

	Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja -kriiseissä.	Coronaria	-AUDIT, BDI, päihteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi -Päihde-indikaattorit; - Alkoholialue / asukas / vuosi	

3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset laajaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan vuosille 2021 -2025

Hyvinvoinnilla voidaan tarkoittaa terveyttä, vaurautta tai esimerkiksi hyvää elämää tai elämänlaatua. Hyvinvointia kuvataan helposti korostamalla vain ongelmia ja sivuuttamalla positiiviset puolet. Keskittymällä vain negatiivisiin puoliin, hyvinvoinnista ei saada todellista kuvaa kunnan tilanteesta. Tilastotiedot kulkevat vähintään vuoden jäljessä, joten tilastot eivät vastaa tämänhetkistä tilannetta. Terveyden edistäminen on koko kunnan ja jokaisen hallintokunnan tehtävä.

Posiolla toimii hyvinvoinnin ja turvallisuuden työryhmä. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden työryhmän tehtävä on seurata, koordinoita ja arvioida sekä raportoida hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan sekä erillisohjelmiin kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista sekä suunnitelmien päivittämistä valtuustokausittain.

Työryhmän tehtävänä on valmistella Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma (nykyinen Hyvinvointisuunnitelma) ja Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus (nykyinen Hyvinvointikertomus). Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. (Kunnanhallitus 30.8.2021).

Posiolaisten terveyden edistämiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi sekä korjaavaan työhön kunnalla on tarjota erilaisia palveluita. Näitä ovat hyvinvointi- ja ympäristötoimen palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu. Lisäksi kunnan alueella toimii poliisi, palo- ja pelastustoimi sekä muut hyvinvointia tukevat toimijat kuten järjestöt ja yhdistykset.

Posion kunnan alueella toimii useita elinvoimaisia kyliä. Kyläseurojen aktiivit edistävät toiminnallaan kylän yhteistoimintaa sekä yhteisvastuullisuutta. Pienissä kylissä asukkaat usein luonnollisesti tuntevat ja huolehtivat toisistaan, mikä on näiden kylien suuri voimavara. Kunta tukee sivukylien elinvoimaisuutta mm. kansalaisopiston järjestämällä erilaisilla harrastekerhoilla kuten liikunta- ja käsityökursseilla. Kyläaktiivien ja seurojen lisäksi eri järjestöt ja yhdistykset järjestävät toimintaa sivukylillä. Esimerkiksi SPR:n ystävätoiminta ja seurakunnan lauluseurat ja diakoniat toiminta ovat tärkeitä toimintamuotoja. Sivukylien kouluilla ei järjestetä enää peruskouluopetusta, mutta osa kouluista on säilynyt kylien kokoontumis- ja tapahtumapaikkoina. Lisäksi esimerkiksi Kuloharjun koululla toimii kyläkauppa.

Posiolla sairastetaan paljon. Perusterveydenhuollon nettokustannukset asukasta kohden ovat lähes kaksinkertaiset koko maahan verrattuna. Posiolla on paljon esim. diabetesta, tuki- ja liikuntaelin-, verenkiertoelin- ja mielenterveys-sairauksia. Vaikka perusterveydenhuolto on kallista, erikoisterveydenhuollon kustannukset ovat pysyneet samalla tasolla muiden samankokoisten kuntien keskiarvon kanssa. Posiolla pystytään tarjoamaan monipuolisesti erikoislääkäreiden palveluita. Kuntalaisella on mahdollista päästä mm. neurologin, kardiologin, pediatriin, radiologin sekä gynekologin vastaanotolle. Lisäksi terveyskeskuksessa on tavattavissa muisti-, sydän-, astma-, allergia-, aivohalvauspotilaan-, syöpä- ja reumahoitajat.

Lapset ja lapsiperheet

Lasten määrä on vähenemässä Posiolla. Toisaalta muualta muuttaa lapsiperheitä kuntaan. Se taas vaikuttaa siihen, että päivähoidossa lasten määrä vaihtelee. Päiväkodissa on kolme osastoa, joista yksi on vuorohoitoryhmä. Ryhmäperhepäivähoito avattiin uudestaan omiin tiloihin Koulutielle syksyllä 2020 vastaamaan lisääntyneeseen varhaiskasvatuksen tarpeeseen. Päivähoidon hoitopaikat ovat melko täynnä sekä päiväkodissa että ryhmäperhepäivähoidossa. Lasten määrä nousi syksyllä 2018 yli 60 lapseen. Päivähoidon henkilökuntaa on siirtymässä tulevana vuosina eläkkeelle, jolloin tarvitaan uutta osaavaa ja koulutettua työvoimaa. Henkilökunnan saatavuus on erittäin vaikeaa koko Suomessa ja varsinkin koulutetun henkilöstön ja sijaisten saatavuus on todellinen ongelma myös Posiolla.

Posion kunnassa toimii yksi yhtenäinen peruskoulu ja lukio. Ikäryhmien pienentyessä koulukeskuksen tilat tulevat riittämään tulevaisuudessa. Peruskoulu on muuttunut vähitellen yksisarjaiseksi, joten henkilöstön määrän tarvetta joudutaan tarkastelemaan. Tarkastelussa huomioidaan myös tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä, joka vaikuttaa opetus- ja ohjausresurssin tarpeeseen. Mikäli syntyvyys on n. 10 lapsen luokkaa vuosittain, lukio tulee säilymään n. 30 oppilaan yksikkönä ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden avulla. Kunnan nuorille paikallisella lukiolla on suuri merkitys, sillä lukio on ainut toisen asteen oppilaitos Posiolla. Lukiolla ja peruskoululla on yhteiset aineopettajat, joten peruskoulun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen järjestäminen riippuu lukion olemassaolosta.

Kirjasto- ja kulttuuri- sekä nuorisotoimi järjestivät koronarajoitusten puitteissa useita lasten ja koko perheen tapahtumia. Koulukirjasto oli oppilaiden ja opettajien käytössä myös koronasulun aikana; siellä oleva lainaus- ja palautusautomaatti tuli tarpeeseen. Koulukirjastossa kävi kirjastonhoitaja tammi-helmikuussa sekä syyslukukaudella 1-2 kertaa viikossa. Lisäksi vastuuopettajat pitivät koulukirjastoa auki päivittäin joitakin välitunteja. Kulttuuritoimi oli mukana Itä-Lapin lastenkulttuurin pilottihankkeessa, jossa päiväkot- ja kouluryhmille järjestettiin mahdollisuuksia tutustua erilaisiin taiteen ja kulttuurin lajeihin.

Vapaa-ajan liikunnallista harrastustoimintaa on viime vuosina kehitetty kaikkiin kuntalaisiin kohdistuvan Posio Liikkuu-hyvinvointikampanjan myötä, jossa on ollut tapahtumia, lajikokeiluja, yhteisiä liikunnallisia tempauksia sekä jaettu liikuntavälineitä kuntalaisille.

Toimintaympäristöpalvelut huolehtivat kunnan infrastruktuurista kuten kunnan omistamista 30 kiinteistöstä esim. jäähallin, kuntosalin, kunnanviraston, kotilammin hallin, sairaalanniemen sote-kiinteistöistä, lasten päiväkodin ja koulukeskuksen kiinteistöistä, asemakaavakaduista ja tieverkosta kunnan alueella jotka sen hoidettavana, hoitaen myös mm. latuja, vesireittejä ja ulkoilureitistöjä ja esim. lasten päiväkodin ja koulukeskuksen leikkittelineiden kunnossapidosta. Tarvetta olisi tulevaisuudessa Kirintovaaran ulkoilureitistöön monipuolisemallasta käytöstä kuin vain hiihtämiseen esim. mastopyöräily käytölle reitistöllä.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Posio on muuttotappiokunta, missä väestö vanhenee, kun nuoret muuttavat jatkokoulutuksen perässä pois. Posiolaiset nuoret hakeutuvat ja pääsevät jatkokoulutukseen erittäin hyvin. Osa nuorista kuitenkin jättää koulutuksen kesken tai ei saavu opiskelemaan ollenkaan. Etsivä nuorisotyöntekijä avustaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria esimerkiksi uuden opiskelupaikan,

työharjoittelupaikan tai vaikkapa asunnon saamisessa. Etsivän nuorisotyöntekijän työote on parhaimmillaan ennaltaehkäisevä, mutta erityisnuorisotyössä syrjäytymistä ehkäistään myös muun muassa kuntouttavalla työtoiminnalla sekä toimeentulotuella. Etsivä nuorisotyöntekijä toimii tällöin nuoren apuna kaikkiin viranomaistahoihin nähden vuoden 2013 alussa astui voimaan nuorisotakuun sekä 1.1.2017 uudistuneen nuorisolain mukaisesti. Lisäksi kunta tukee kesäisin nuoria työllistymään yrityksiin, yhteisöihin sekä kotitalouksiin: tukea voivat saada 15 vuotta täyttäneet posiolaiset opiskelijat, koululaiset sekä sinä vuonna koulunsa päättäneet nuoret ja ne, jotka eivät pääse työttömyysturvan piiriin. Lisäksi nuorisotoimi työllistää kesäisin 14 vuotta täyttäneitä posiolaisia viikoksi kunnan alueiden siivous- ja puhdistustöihin.

Kunnalla on hankintasopimus vuosille 2020-2022 Posion 4H –yhdistyksen kanssa Nuorisotila Apajan toiminnan organisoinnista ja toteuttamisesta. Nuorisotila Apaja on matalan kynnyksen vapaa-ajanviettopaikka nuorille. Lisäksi Posion 4H-yhdistys tarjoaa tapahtumia, toimintaa ja työllistymismahdollisuuksia nuorille, nuorille aikuisille sekä aikuisille. Ajokortti työelämään -kurssi 8-9 –luokkalaisille kouluyhteistyönä sekä muut tarjottavat työpalvelukurssit valmistavat nuoria työelämän pelisääntöihin ja tukevat nuorten työllistymistä myös paikallisiin yrityksiin tai 4H-yrittäjänä. 4H-yhdistys tarjoaa myös nuorille harjoittelumahdollisuuksia yhdistyksessä sekä opinnäytetyön aiheita.

Kirjasto, kulttuuritoimi ja nuorisotoimi järjestävät yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumia eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Koulukirjaston käyttöä on pyritty helpottamaan hankkimalla lainaus- ja palautusautomaatti. Kirjastonhoitaja on paikalla kerran viikossa. Lisäksi kulttuuritoimi tarjoaa musiikki-, tanssi- ja teatterivierailuja sekä teatterityöpajoja. Kirjasto, kulttuuritoimi ja nuorisotoimi järjestivät yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumia eri-ikäisille lapsille ja nuorille koronarajoitusten puitteissa.

Työikäiset

Terveystarkastus tarjoaa työikäisille lain asetusten mukaiset mammografia- ja kohdunkaulansyövän seulonnat sekä 60-vuotiaista ylös päin suolistosyövän seulontaa, jota on nyt toteutettu vuodesta 2020 alkaen. Terveyskeskuksessa on astma-, allergia-, aivohalvaus-, diabetes-, sydän-, syöpä- ja reumahoitajat. Posiolla diabeteksen vuoksi erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja työikäisiä on suhteellisen paljon.

Osa työikäisistä kuuluu työterveyshuollon palveluiden piiriin. Ennalta ehkäisevien palveluiden lisäksi työnantajan sopimukseen voi sisältyä vapaaehtoisesti järjestettävää työterveyspainotteista sairaanhoitoa sekä muita sairaanhoito- ja terveydenhoitopalveluja. Työterveyshuollon moniammatilliseen tiimiin kuuluu kaksi työterveyshoitajaa ja -lääkärinä, kaksi työterveyshuollon erikoislääkärinä, työfysioterapeutti ja työpsykologi.

Työterveyshuollon toiminta ja toiminnan suunnittelu perustuvat työpaikan tarpeisiin. Työterveyshuollon tavoitteena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoiminnalla edistää työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa. Työterveyshuollon tekemässä työpaikkaselvityksessä tunnistetaan työn altisteet, vaara- ja kuormitustekijät sekä voimavarat. Työterveyshuollossa tunnistetaan työperäisiä oireita ja ennaltaehkäistään työperäisten sairauksien syntyä.

Työn luonteesta riippuen määräaikaista terveystarkastuksia tehdään 1–5 vuoden välein. Terveystarkastuksissa arvioidaan ja tuetaan työkykyä, arvioidaan kuntoutustarvetta, edistetään terveellisiä elämäntapoja, annetaan tietoa työn riskeiltä suojautumiseksi ja kerätään tietoa työstä. Työterveyshuoltosopimus voi sisältää ennaltaehkäiseviä terveydenseurantatarkastuksia esimerkiksi 40 ikävuodesta eteenpäin. Lisäksi työterveyshuollossa seurataan ja edistetään osatyökykyisen työssä selviytymistä. Tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus on keskeinen työterveyshuollon toiminnan muoto.

Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvioinnin koordinoimisesta vastaa TE-toimisto. Terveystarkastuksissa tuetaan työttömän työ- ja toimintakykyä, mielenterveyttä ja elämänhallintaa sekä ehkäistään sairauksia. Tarvittaessa työttömiä ohjataan hoitoon tai lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Kansalaisopisto tarjoaa erilaisia opinto- ja toimintakursseja eri-ikäisille kuntalaisille. Jotta myös työssäkäyvät pystyvät ottamaan osaa kansalaisopiston tarjontaan, osa kursseista on järjestetty iltaisin ja viikonloppuisin sekä osin myös kesäajalle. Kursseja järjestetään myös sivukylillä, jottei asuinpaikka vaikuttaisi ihmisten mahdollisuuteen käyttää kansalaisopiston tarjontaa hyväkseen.

Toimintaympäristöpalvelut on rakentanut, ylläpitänyt ja kehittänyt liikuntapaikkoja sekä pitää huolta kunnan infrastruktuurista niin, että kuntalaiset pääsevät mahdollisimman esteettömästi ja turvallisesti sekä kulkemaan että harrastamaan eri liikuntalajeja. Mahdollistamalla esimerkiksi monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja huolehtimalla kiinteistöistä toimintaympäristöpalvelut ovat tärkeä osa kunnan tekemää asukkaiden terveyttä edistävää työtä. Uusi kuntosali on valmistunut vuonna 2020, jossa on uudet ja monipuoliset kuntoiluvälineet ja lämpimät tilat ryhmäliikunnalle.

Ikäihmiset

Ikäihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi on viime vuosikymmenenä panostettu paljon. Painotus on pikku hiljaa siirtynyt korjaavasta työstä ennalta ehkäisyyn. Esimerkiksi liikuntaryhmien toiminta sekä kuntouttavan päivätoiminnan ryhmät ennalta ehkäisevät sairauksia ja auttavat pitämään mielen virkeänä. Paljon on tehty ikäihmisten kotona asumisen tukemiseksi. Kotihoidon palveluja tarjotaan taajama-alueella sekä sivukylille klo 7-21 kaikkina viikonpäivinä. Jotta ikäihmiset voivat asua kodeissaan myös sivukylillä, tulee huolehtia myös niiden infrastruktuurista sekä asioimiskyydeistä. Omaishoidontukimäärärahoja on nostettu tuntuvasti vuonna 2017. Sivukylillä muun muassa seurakunta, erilaiset järjestöt sekä kansalaisopisto järjestävät erilaista toimintaa sekä kursseja mihin myös ikäihmisillä on mahdollisuus osallistua.

Tällä hetkellä terveydenhoitajilla on Posiolla puhelinaika ma-pe klo 8.00 – 9.00., joka on tarkoitettu kaikille kuntalaisilla, ei vain ikäihmisille. Lisäksi on tarjolla muistihoitajan palveluja kahtena päivänä viikossa. (korona-aikana tämä on toteutunut vain osittain). Muistihoitaja ja palveluohjaaja auttavat muistihäiriöihin sairastuneita ylläpitämään toimintakykyä ja elämänlaatua, sekä tukee heidän kotona asumista. Palveluohjaaja tekee muistisairaana luo kotikäynnin muistipolun mukaisesti 4-5 kuukauden kuluttua hänen saatuaan diagnoosin (toiminta alkanut vuoden 2021 alussa).

Yli 70-vuotiaat ajokortin uusijat käyvät laajennetussa terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla ennen lääkäriä käyntiä. Myös omaishoitajille tarjotaan terveystarkastuksia. Sairaanhoidajan vastaanotolla on myös aloitettu pitkäaikaissairauksien tarkastukset ja kontrollit.

Ennaltaehkäisevä kotikäynti tarjotaan Posiolla asuville, kuluvaan vuoden aikana 80- vuotta täyttävillä henkilöille, jotka eivät ole vielä säännöllisten palveluiden piirissä. Ennaltaehkäisevät käynnit ovat lakisääteisiä ja tarkoitettu kotona asuville ikäihmisille. Kotikäynnin tavoitteena on tukea ikäihmisiä säilyttämään toimintakykynsä mahdollisimman pitkään ja tarjota heille tietoa saatavilla olevista palveluista. Kotikäyntejä tekevät palveluohjaaja ja geronomi. Palveluohjaaja ja geronomi toimivat myös tarvittaessa sellaisen kotona asuvan ikääntyneen henkilön vastuuhenkilönä, joka ei vielä ole muiden palveluiden piirissä. Kotikäynti on asiakkaalle aina vapaaehtoinen ja maksuton. Palveluohjaaja tai geronomi on yhteydessä asiakkaaseen ennen kotikäyntiä. 80-vuotias voi myös itse olla yhteydessä palveluohjaajaan tai geronomiin ja pyytää ennaltaehkäisevää kotikäyntiä (toiminta on alkanut syyskuussa 2021).

Kansalaisopisto tarjoaa ikäihmisille liikunta-, kädentaito-, tietotekniikka- ja kielikursseja. Tietty säännönmukaisuus, virikkeet ja yhteisöllisyys estää syrjäytymistä ja parantaa elämänlaatua. Kirjasto tekee yhteistyötä Valkaman palvelukeskuksen/kuntouttavan päivätoiminnan ohjaajan kanssa. Yhteisölainakortilla ikäihmiset pääsevät osallisiksi kirjastopalveluista. Kulttuuritoimi yhdessä kolmannen sektorin kanssa vie teatteri-, musiikki-, runo- ym. taidetapahtumia palvelukeskukseen sekä hoivakoteihin, jotta myös ikääntyvillä olisi mahdollisuus kokea monipuolisia kulttuurielämyksiä. Korona-aikana tilaisuuksia ei järjestetty palvelutaloissa. Palvelukeskuksen pihapiirissä olevalle Runopolulle vaihdettiin uudet tekstit kesäksi.

Toimintaympäristöpalvelut antavat neuvontaa ja asiantuntijapalveluja muutostilanteista ikäihmisten asuntoihin, jotta heillä olisi mahdollisuus asua kotona pidempään. Myös esimerkiksi katujen ja rakennusten suunnittelulla, piha-alueiden valaistuksella sekä talvella katujen ja teiden kunnossapidolla mm. hiekoittamisella ja auraamisella lisätään terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Kunta osallistuu yksityistienpitoon avustamalla tienpitoa pitäen haja-asutus alueiden kylät ja ikäihmisten talot mahdollisuuksien mukaan asuttuna mahdollisimman pitkään.

Toimenpide-ehdotukset

Posiolle laaditaan parhaillaan laajaa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa. Työskentely on käynnistynyt yhtä aikaa tämän vuosiraportin laatimisen kanssa. Hyvinvointityöryhmä on käynyt keskusteluja tämän raportin pohjalta sekä laajan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman aineiston keruussa (mm. kuntalaiskysely) esille tulleista asioista.

Tästä raportista tehtyjä nostoja laajaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan ovat:

- Nuorten aikuisten työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen, erityisesti nuorten aikuisten mielenterveys
- Painopisteeksi tulevana vuosina erityisesti lapset ja nuoret, ennalta ehkäisyn näkökulma
- Koronan vaikutuksen yksinäisyyteen, erityisesti ikäihmiset
- Järjestötoimijoiden yhteistyö, kunnan rooli
- Terveellisten elintapojen edistäminen
- Eri ikäisten osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, kuulluksi tulemisen mahdollistaminen

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2021

4. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kunnan hyvinvointipolitiikan ja -johtamisen tavoitteet ja painopisteet

- Avoimuus: päätöksenteko ja suhde kuntalaisiin, henkilöstöpolitiikka
- Yhteisöllisyys: Posio-henki, luottamuksen ylläpito, tasa-arvoiset palvelut
- Luonnonläheisyys: Ekologisuus kaikessa toiminnassa, ympäristö ja vapaa-ajan asukkaat
- Turvallisuus: Asumisympäristön laatu, ennaltaehkäisevät palvelut, työllisyys

5. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat

- Laaja hyvinvointisuunnitelma- ja kertomus (vuosiraportti): Hyvinvointialueen palvelujohtaja Marjo Paloniemi, taloussuunnittelija Päivi Tuppurainen, vapaa-aikasihteeri Antti Häkämies ja hallintojohtaja Eija Ahola.
- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma: Vastuusairaanhoitaja Salme Vaarala ja sosiaalityöntekijät Jari Posio ja Anne-Mari Ahonen
- Turvallisuussuunnitelma (sis. tapaturmien torjunta ja ehkäisy) ja rikostentorjunta ohjelma: palvelujohtaja Kari Laurila
- Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Lanu- ja Lape työryhmä): Rehtori Salla-Maarit Toivanen, vt. päivähoiton vastaava Tiina Krank
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma: Palveluesimies Marianne Niemelä ja sosiaalityöntekijä Anne-Mari Ahonen
- Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma tai –suunnitelma: Sosiaalityöntekijä Mirva Martin
- Liikenneturvallisuus toimintaohjelma (Liikenneturvallisuustyöryhmä): Palvelujohtaja Kari Laurila

6. Hyvinvointisuunnitelma

Vuoden 2021 hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on asetettu Posion laajassa hyvinvointikertomuksessa 2019-2021. Koronan vuoksi useat hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden suunnitteluun liittyvät yhteistyöpalaverit (kuten kuntalais- ja järjestöiltä) jäivät toteuttamatta koronaepidemian vuoksi. Työskentelyä on kuitenkin jatkettu poikkeustilanteen mahdollistamalla tavalla. Uudet hyvinvointi- ja turvallisuustyön tavoitteet asetetaan syksyllä 2021, laajan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Jokaisella lapsella on vähintään yksi harrastus	Kartoitetaan lasten kiinnostus harrastuksiin (kyselyt koululla)	Koulu, nuorisotila Apaja	Kyselyjen toteutuminen
	Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen	Järjestöt, seurakunta ja kunta	Käynnistetyt harrastustoiminnot
	Käynnistetään uusia harrastusmahdollisuuksia	Kunta, järjestöt ja seurakunta	Käynnistetyt harrastustoiminnot
Nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Opinto-ohjaus peruskoulussa ja lukiossa, yhteistyö etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Jokaiselle tulee löytyä paikka opintojen jälkeen.	Koulu ja etsivä nuorisotyö	Kuinka moni saa opiskelupaikan
	Järjestetään kohdennettuja teemataapahtumia nuorille: esim. uimahallireissut, ratsastustallireissut, peliviikonloput, laskettelureissut.	Kunta, järjestöt ja seurakunta	Toteutetut teemataapahtumat
	Vanhemmuuden tuki jatko-opintoihin hakeutumisen varmistamiseksi: vanhempainillat, koti-koulu -yhteistyö	Koulu: Opinto-ohjaaja, koulukuraattori, ryhmänohjaaja, terveydenhoitaja, vanhemmat	Kontaktien/ tapaamisten määrä: vanhempi – opiskelija - ammattilainen
Ennalta ehkäisevä perhetyö:	Olemassa olevien toimintamuotojen esille	Kunta, järjestöt ja seurakunta	Onko tietoa palveluista jaettu

	tuominen ja kehittäminen, esim. matalan kynnyksen apua kotiin kun vauva syntynyt, kylämummu/-vaari-toiminta, lapsiperheiden kotipalvelu/ lastenhoitoapu		lapsiperheille? Erityisesti vastuussa: neuvola
	Hyvinvointia edistävien toimintojen koonti ja markkinointi	Perhekeskus	Toteutunut/ ei toteutunut
	Perheneuvolan roolin kehittäminen	Kunta, neuvola	Palautekysely asiakkaille
	Yhdistysten aktivointi ja haastaminen mukaan (esim. kalastus-, metsästys ym. seurat)	Yhdistykset	Toteutunut/ ei-toteutunut
	10-polku -toiminnan kehittäminen	Kunta ja järjestöt	Toteutuneet tapahtumat
Päihitteettömyyden edistäminen kunnassa *Posion peruskoulu ja lukio ovat savuttomia ja päihitteettömiä alueita *Kunta ja sote-työpaikat ovat savuttomia ja päihitteettömiä	Enkäisevä päihdetyö: Vaikutetaan päihkeitä koskevaan tietoon, asenteisiin ja oikeuksiin-> lisätään ohjausta ja neuvontaa, tietoiskuja, teemaviikko päihteisiin liittyen. Kohderyhminä eri ikäiset kuntalaiset Koulu tekee yhteistyötä Raide Ry:n kanssa	Perheneuvola ja mielenterveystoimisto, Kunta ja kouluterveydenhuolto, Järjestöt Perheneuvola ja mielenterveystoimisto, Posion kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Laajaterveystarkastus 8-luokkalaisille, AUDIT, päihitteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi Koululla toteutuneet päihteisiin liittyvät tapahtumat yhteistyössä Raide rYn kanssa / vuosi Päihde -indikaattorit

Työikäisten hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Lisätään opiskelumahdollisuuksia Posiolle	Etäopiskelu-mahdollisuuksien parantaminen (mm. valokuitu, yhteydet)	Toimintaympäristö-palvelut, elinkeinopalvelut Koulun ja kirjaston tilojen ja välineiden hyödyntäminen	-Toteutuneet koulutukset/ osallistujamäärät -Rakennetut, toimivat yhteydet -Kunnan tarjoamat välineet, tila omatoimiselle opiskelulle
	Oppisopimuskoulutukset (mm. työntekijöiden osaamistarve kasvussa, osaajien rekrytointi haasteellista) ja niistä tiedottaminen	Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet koulutukset
	Opiskelun taloudellisesta tuesta tiedottaminen	TE-toimisto, työllisyys-koordinaattori	-Toteutuneet tiedotteet, tilaisuudet
	TE-toimiston ammatinvalinnan ohjausta myös Posiolle, esim. 1xkk	TE-toimisto ja työllisyys-koordinaattori	-Toteutuneet ammatinvalinnan ohjaukset; ohjaus, hlö/ vuosi
	Kansalaisopiston opintojen hyödynnettävyys opintojen tunnistamisen/tunnustamisen kautta	Kansalaisopiston rehtori	-Opintopisteelliset kurssit kpl / vuosi
Tuetaan yrittäjyyden aloittamista	Matalan kynnyksen yritysneuvonta- ja konsultointi omassa kunnassa yritystoimintaa suunnitteleville, toimiville yrittäjille ja yritysostotapauksissa.	Elinkeinopalvelut	-Toteutuneet neuvonnat ja konsultoinnit / kpl/ vuosi
	Yritystietoutta-valmennus yhteistyössä kansalaisopiston kanssa.	Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät/ kpl/ vuosi, osallistujamäärä hlö määrä /vuosi

	Yksi ryhmä / vuosi.		
	Kevytyrittäjä-valmennus aktiivisesta itsensätyöllistämisestä kiinnostuneille TE-palveluiden kanssa. Yksi ryhmä / vuosi.	Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät kpl / vuosi, osallistujamäärä hlö määrä /vuosi
	Aktiivinen tiedotus yrittäjyys-mahdollisuuksista Posiolla.	Elinkeinopalvelut	-Tiedotteet ja tilaisuudet / kpl/vuosi, osallistujamäärä
Työntekijöiden työura jatkuu eläkeikään saakka (työturvallisuutta ja tapaturmien sekä työperäisten sairauksien ennaltaehkäisemisen toimenpiteillä)	Työmenetelmien kehittäminen (erityisesti pienten yritysten ja yksin työskentelevien) -	Työsuojelu, työterveyshuolto ja elinkeinotoimi	-Toteutuneet työterveyshuollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimikuntiin osallistuminen -Eläkekustannusten kehitys -Työtapaturmien määrä eri toimialoilla
	Huolehditaan työturvallisuudesta (koulutus)	Elinkeinopalvelut + työsuojelu Kansalaisopisto	Toteutuneet koulutukset kpl , osallistujamäärä hlö
	Toimivat työterveyspalvelut, matalan kynnyksen palvelut	Coronaria, työterveys	-Asiakaspalautteet -Toteutuneet työterveys-huollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimikuntiin osallistuminen
	Henkiseen jaksamiseen kiinnitetään enemmän huomiota (puheeksi ottaminen, yhteinen keskustelu, vuorovaikutustaidot, esimies ja alaistaidot, restoratiivinen ote)	Esimiehet, henkilöstövastaavat, Työterveys, mielenterveys-palvelut	-Kaikille suunnattu koulutus/ info varhaisesta puuttumisesta/ puheeksi ottamisesta, työhyvinvointikyselyt

Työikäisten työ- ja toimintakyky säilyy läpi työuran	Yksintyöskentelevien (esim. lomittajat, yrittäjät) työhyvinvoinnin tukeminen, keskustelufoorumi noin kerran kk -kokoontuminen työhyvinvointia tukevan teeman äärelle (voi nousta esim. koulutus-tarpeet, työnohjaus-tarpeet)	Elinkeinotimi, työterveyspalvelut	-Toteutuneet tilaisuudet ja osallistujat
	Liikunnan ohjausta lisätään työikäisille, uusia ideoita liikunnan ohjaukseen (tulossa kuntosali), ohjaustilaisuudet	Liikuntapalvelut	-Toteutuneet ohjaustilaisuudet kpl –osallistuja ja kävijämäärä hlö /tilaisuus tai tapahtuma
	Pidetään liikuntapaikat kunnossa	Toimintaympäristö-palvelut	-Palautteet -Liikuntapaikkojen kunnostukseen ja ylläpitämiseen varatun määrärahan kehitys ja toteutuminen
	Lisätään ravinto-tietoutta (ohjaus ja neuvonta: esim. työpäivän aikainen ruokailu/ ravitsemus-terapeutin ohjaus, kokkikoulut: nuoret, yksinasuvat, opiskelevat, työssäkäyvät, perheet, miehet ym.	Terveystenhoitajat, työterveyshoitaja, järjestöt (esim. martat järjestää)	-Toteutuneet tilaisuudet
Mielen hyvinvointi paranee	Terveelliset työolosuhteet (ei kiusata työpaikalla, työyhteisön toiminta, onko työyhteisöä?), puheeksi ottamisen taitojen edistäminen , keskustelufoorumit	Esimiehet, työterveyshuolto ja työsuojelutoimikunnat ja ammattijärjestöt	-Toteutuneet hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvät tilaisuudet kpl -Osallistujamäärä hlö määrät

	Nukutaan riittävästi à unen merkitys työikäisen jaksamiseen ja terveyteen - luento	Työterveyshuolto, kansalaisopisto, terveydenhoitaja	-Toteutuneet tilaisuudet kpl. -Toteutuneet luennot -Osallistuneet/ hlö määrä
	Masennuksen hoitaminen: mitä alakuloisuuden taustalla oikeasti on? à matalan kynnyksen palvelut, varhainen tuki ja apu (keskusteluapu), varhainen tunnistaminen, riskitilanteiden ja henkilöiden tunnistaminen	MTT, terveystalvelut	-Toteutuneet matalan kynnyksen palvelut -Varhaisen tunnistamisen välineet
	Info sähköisistä mielenterveyspalveluista (kootaan tiedot tahoista, jotka tarjoavat mm. sähköisesti keskusteluapua, ”oma-apu” kanavat kootaan ja tiedotetaan kuntalaisille	MTT, terveystalvelut -ict resurssi ja tuki	-Toteutettu sähköinen palvelutarjotin
	Virtupisteen käytön opastaminen ja tehostaminen	Kirjasto	-Kävijämäärä
	Sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistavien toimintojen kehittäminen (porinapiirit myös työikäisille, ovet auki naapurille, jalkaudutaan sivukylille)	Kansalaisopisto Kyllien ”aktiiviset toimijat”	-Toteutuneet porinapiirit -Osallistujamäärät
Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen	Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen.	Sosiaali- ja terveystalvelut	-Asiakasmäärän kehitys mielenterveys- ja päihdepalveluissa -Työterveyshuollossa ja vastaanotoilla tunnistetut riskiasiakkaat

	Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja – kriiseissä -> -matalan kynnyksen palvelut -riittävä asiantuntija-apu	Mielenterveys- ja perheneuvola, työterveyshuolto	AUDIT, BDI, päihhteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi

Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Arjen turvallisuus	Ikäihmisten terveystarkastukset 65-68-vuodesta alkaen. Löydetään avun tarvisijat (etsivän työn ja varhaisen tunnistamisen toimintakulttuuri). Coronaria, kunta, kuntalaiset	Kunta, Coronaria, kuntalaiset	-Kävijät vs. asiakasmäärä
	Ennakoivat kotikäynnit	Kunta, Coronaria	-Kävijät vs. asiakasmäärä
	Apuvälinearvioinnit ja –hankinnat, kodin turvalaitteet (arviointi)	Kunta, Coronaria, omaiset	-Toteutunueet asiakasmäärät
	Luennot (kotitapaturmien ehkäisy, ensiaputaidot, teemaviikko) ja muu informaation jakaminen ikääntymiseen liittyen, kodin turvallisuus tsekkaukset	Kunta, Coronaria, yhdistykset	-Osallistujien määrä
	Turvallisen ja ikäihmisen tarpeen mukaisen asumisen järjestäminen	Kunta, Coronaria	-Asuntojonossa olevat asiakkaat, SAS
	Palvelusetelin käyttöönotto	Yrittäjät, Coronaria, Kunta	-Käyttöön otettujen setelien määrä
Seniorineuvola	Toimintamallin kehittäminen	Coronaria, järjestöt	-Toiminnan aloittaminen
	Muistipotilaan polku	Coronaria	-Osallistujamäärä
	Mt- ja päihdetyö	Nuorten ystävät	-Osallistujamäärä

	Yhteistyö järjestöjen kanssa (järjestöjen ”palvelut tunnetuksi, palvelutarjotin” ->lappilaiset.fi kirjautuminen)	Kaikki hallinnonalat, järjestöt ja yhdistykset	-Toteutuneet yhteistyöt
	Vertaisryhmä ja muu ryhmätoiminta	Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet yhteistyöt
Mielen hyvinvointi	Kuntalaishavila-toiminta, kerätään tietoa harrastustoiveista	Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl
	Yhteistyö järjestöjen ja kylätoimikuntien kanssa	Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl -Tapahtumakalenteri
	Kansalaisopiston kurssit	Kansalaisopisto	-Toteutuneiden kurssien määrä/ osallistujat kurssi
	Ikäihmisten osallisuuden lisääntyminen	Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat, ensikertalaisten osallistujamäärät -Tapahtumakalenteri
	Riittävien kuljetuspalveluiden tarjoaminen	Kunta, Coronaria	-Kuljetusten ja asiakkaiden määrä
	”Kummimummu ja -pappa” toiminnan käynnistäminen: järjestöt, yhdistykset, varhaiskasvatus, koulu.	Järjestöt, varhaiskasvatus ja koulu	-Toteutuneet vierailut
	Keskustelukerhojen toteuttaminen: yhteistyön selvittäminen eri tahojen kanssa, toimintamallin laajentaminen		-Keskustelukerhot / sivukylä ja keskusta
Kotona asumisen turvaaminen ja toimintakyvyn ylläpito	Laadukas ja riittävä kotihoito	Kunta, Coronaria	-Kotona asuvien ikäihmisten määrä % ikäryhmittäin
	Kotikuntoutuksen kehittäminen (omaehtoinen liikkuminen)	Kunta, Coronaria	-Uudet toimintamallit

	Omaishoidon kehittäminen	Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uudet toimintamallit
	Riittävän vuorotteluhoidon tarjoaminen	Kunta, Coronaria	-Kaikki omaishoitajat saavat vapaansa
	Aktiivinen päivätoiminta	Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uusien ryhmien määrä
	Liikkumisen ja kimppakyytien kehittäminen. Turvataan asiointimahdollisuus ja sosiaalinen kanssakäyminen.	Järjestöt, yhdistykset, kyläläiset, kunta, Coronaria	-Mahdolliset uudet kuljetusreitit /v Yhteistyössä järjestetyt kuljetukset kpl/kk /kylä
Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen	Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen.	Kotihoito, terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaanotto-tilanteessa, läheiset ja järjestöt	
	Järjestöjen toimijoiden ja omaisten ”huolen puheeksi ottamisen” -koulutus	Nuorten ystävät, Coronaria, Kunta	-Toteutunut koulutus/ osallistujamäärä
	Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja -kriiseissä.	Coronaria	-AUDIT, BDI, päihhteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi -Päihde-indikaattorit; - Alkoholia l/ asukas/ vuosi

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportin laatijat/ hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä 2021 - 2025

Marjo Paloniemi, palvelujohtaja, hyvinvointipalvelut, Posion kunta
Hannele Heinonen, kansalaisopiston rehtori, Posion kunta
Kari Laurila, palvelujohtaja, toimintaympäristöpalvelut (turvallisuussuunnitelma)
Antti Häkämies, vapaa-aikasihteeri, Posion kunta
Jari Posio, johtava sosiaalityöntekijä, aikuissosiaalityöstä vastaava sosiaalityöntekijä, Posion kunta (ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, päihdestrategia)
Salla-Maarit Toivanen, Rehtori, Posion kunta
Tiina Krank, vt. varhaiskasvatuksen vastaava, Posion kunta
Anna Sironen, palveluesimies/kuraattori, Nuorten ystävät ry
Johanna Mursu, hyvinvointilautakunnan jäsen
Päivi Tuppurainen, taloussuunnittelija, Posion kunta
Salme Vaarala, sairaanhoitaja, Coronaria (päihdestrategia)
Mirva Martin, sosiaalityöntekijä, Posion kunta (lähisuhdeja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma)
Jarmo Ikonen, etsivä nuorisotyöntekijä, Posion kunta
Matti Mälkiä, rikoskomissaari, Lapin poliisi
Eija Ahola, Hallintojohtaja, Posion kunta
Irja Lohilahti, kunnanhallitus, Posion kunta
Virva Jakkula, vt.kirjasto-kulttuurijohtaja, Posion kunta
Sirpa Keränen, järjestöjen edustaja
Jukka Hakola, Projektipäällikkö High Five-hanke (Itä-Lapin kuntayhtymä)
Anne-Mari Säkkinen, kouluterveydenhoitaja, Coronaria
Anastasia Borisova, nuorisovaltuusto, Posion kunta
Saija Harjanti, ikäihmisten palveluiden edustaja, Coronaria
Marianne Niemelä, Coronaria (ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma)
Anne Pätsi, nuorisotyöntekijä, Posion seurakunta

Vuosiraportin kokoamista on koordinoanut Liisa Jurmu/ Palmicon Oy.

8. Suunnitelman hyväksyminen

Posion hyvinvointilautakunta 2.12.2021

Posion kunnanhallitus 7.12.2021

Posion kunnanvaltuusto 17.12.2021